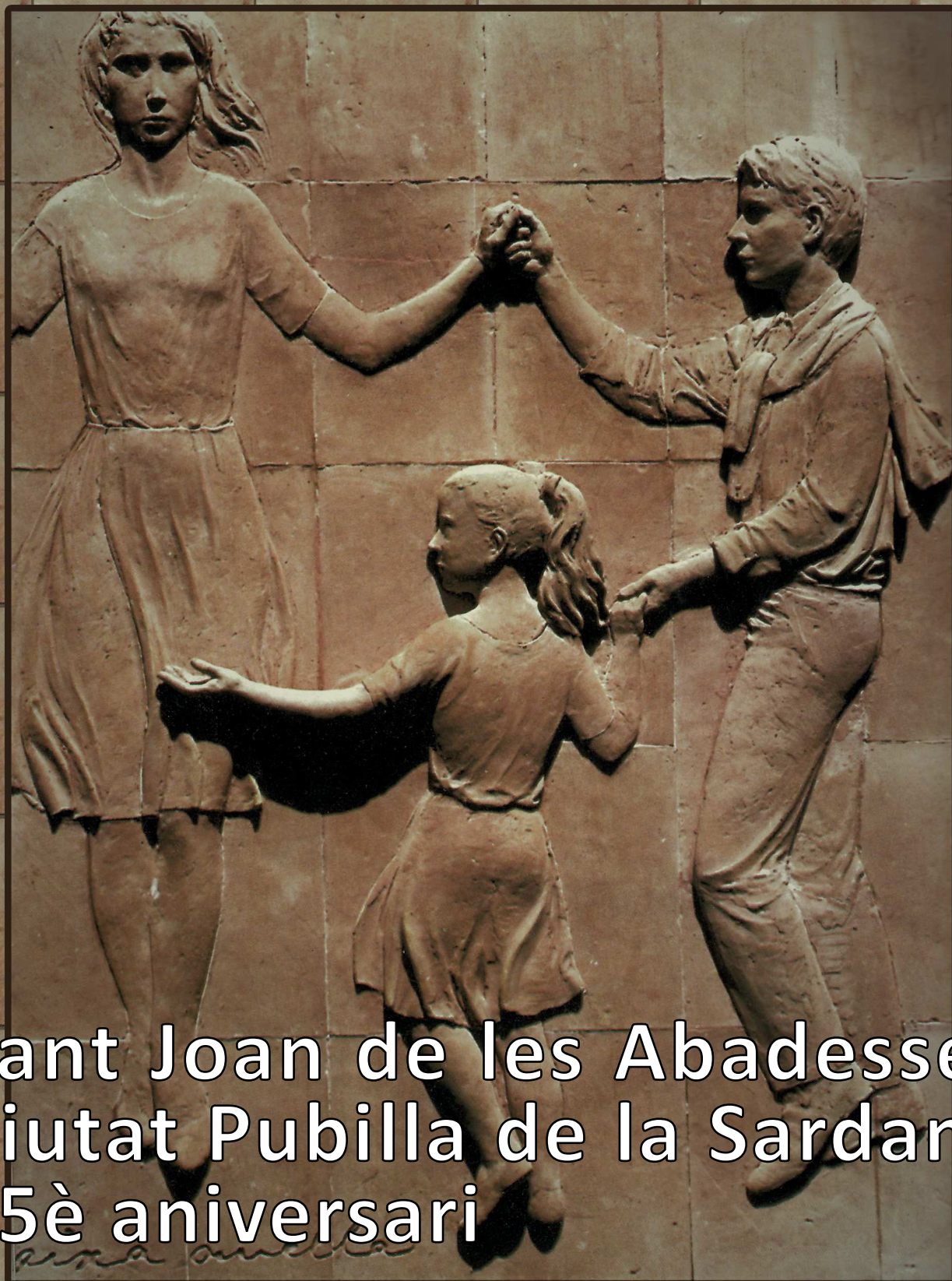

sja

La revista de la
gent de Sant Joan
de les Abadesses

Núm. 21
Maig 2022

Preu: 2 euros

Sant Joan de les Abadesses
Ciutat Pubilla de la Sardana
25è aniversari

Can Victu i la pujada de l'Estació

L'espai que en aquesta ocasió protagonitza aquesta secció ha canviat significativament aquests darrers anys, arran de les obres que s'hi han realitzat. A les fotos antigues s'hi pot veure la casa i el garatge anomenat popularment "can Victu", epítet referit a Víctor Isern. La casa datava finals dels anys vint del s.XX i el garatge de principis dels anys 50. Aquests edificis foren adquirits per l'Ajuntament per a enderrocar-los i poder procedir a la reordenació de l'espai viari per part del Ministeri de Foment, titular de la carretera. L'actuació ha consistit en la creació d'una petita rotonda que millora la

seguretat de l'encreuament entre la carretera de Ripoll i la pujada de l'Estació i la carretera d'Ogassa. Les fotos antigues, de Josep Esteve i datades respectivament els anys 1955 i 1961, ens mostren aquest lloc en un moment en què, a diferència de l'actualitat, el trànsit de vehicles era escàs. Les molèsties causades per les obres als usuaris s'han allargat diversos mesos, ja que el 7 de novembre de 2020 es va produir una important esllavissada en aquest punt que va provocar l'esfondrament parcial del pont sobre el torrent d'Oganes i va ser necessària una important actuació de reforç perquè

no es veiés compromesa la seguretat de la carretera. Les obres obligaren a mantenir tallat un dels carrils de circulació, amb pas alternatiu per l'altre. Un cop efectuats aquests treballs, es va procedir als enderroc i a la construcció de la rotonda. Aquest espai ha estat modificat per diverses actuacions urbanístiques al llarg del temps, la més important de les quals s'esdevingué amb la construcció del Pont Nou, quan es reformà el traçat de la carretera amb la construcció de la corba que encarava la nova entrada i sortida a la vila.

DE JARDÍ PRIVAT A JARDÍ PÚBLIC

Amagat rere els murs que l'envoltaven, el jardí de la torre de la Puda era un espai, no només inaccessible, sinó també poc visible per a la majoria de santjoanins. El dia de la inauguració, a principis de maig, va ser el primer en què molts vilatans, fins i tot d'una certa edat, van poder contemplar aquest espai creat pel paisatgista Joan Mirambell, per encàrrec de l'antic propietari de la finca. Guanyar per al gaudi de tothom un espai com aquest, un àmbit de natura endreçada per la mà de l'home, és afegir qualitat a la nostra vila, tant per als veïns com per als visitants. La conservació d'aquest indret en la seva actual esplendor recuperada és el repte col·lectiu que tenim tots ara, no només per part de l'Ajuntament, sinó de tots plegats, fent-ne un bon ús.

El jardí no és un element aïllat, sinó que cal entendre'l en el marc de la recuperació de l'itinerari que connecta les dues bandes del riu pel pas reconstruït sobre el Ter, a l'altura de la resclosa, i que des d'aquí continua cap a la font d'en Roca. Els vestigis de les nostres muralles i els safaretjos de record popular configuren un camí agradable, que pot continuar per la vora de l'Arçamala o cap al parc de la Muralla. Canvis que a poc a poc s'han anat gestant i que haurien de continuar amb l'endrega dels horts: mantenir aquesta activitat a l'entorn del riu hauria de ser compatible amb una certa endrega estètica, que prescindeixi cada vegada més de plàstics i ferralles. Moments simbòlics com l'obertura dels jardins de la torre de La Puda ens fan adonar de la riquesa del nostre patrimoni. Jaume Dial, homenatjat en aquesta revista, hauria estat dels primers de passejar-hi, aficionat com era a la botànica i la natura en general. I possiblement ens hauria obsequiat amb un comentari irònic sobre la durada de les obres. Tota la redacció de la revista SJA et recordarem sempre.

El Consell de Redacció

Abans/ara	2
Opinió: Gaspar Tarrida	4
Efemèrides: 25è Aniversari de la Ciutat Pubilla de la Sardana	5
Història: Una font a peu de carretera	9
Història: Cent anys del nou nomenclàtor	10
Entrevista: L'altre alcalde de Sant Joan	14
Memòria: El record de Ca l'Olivet ...	16
Entitats: Càritas	18
Entrevista: Martina Reche	20
Sant Joan als llibres	22
Sant Joan als CD's	24
Nòtules	26
Secció de l'Arxiu: L'aigua i la seva força	34
Miscel·lània: Una falsa malastrugança	35
Patrimoni: L'art i el paisatgisme de Joan Mirambell	36
En Jaume Dial	38
Ensenyament: Una nova mirada al llenguatge matemàtic	41
Ensenyament: Canvis menuts, però importants	42

Amb la col·laboració de:

AJUNTAMENT DE
LA BARONAL VILA
DE SANT JOAN DE
LES ABADESSES

Diputació de Girona
221 municipis

Dipòsit Legal: GI-407-2011 / Impremta Garriga

SJA no es fa responsable de les opinions dels col·laboradors en els articles publicats.

Els membres del Consell de Redacció de la revista són: Olga Camps, Olga Folch, Joan Garcia, Jordi Garriga, Anna Julve, Marcel Miquel, Eusebi Puigdemunt, Ariadna Reche, Jordi Remolins, Montserrat Rius, Esther Rovira, Montserrat Tallant i Jordi Vilarrodà.

Foto portada: Detall del monument a la ciutat pubilla fet per l'escultor Francesc Fajula i situat a l'església de Sant Pol.

Punts de venda de la sja:

Oficina de Turisme

Llibreria Garriga

L'habitatge cooperatiu, una proposta per revitalitzar la colònia Llaudet

Gaspar Tarrida

*Xarxa d'Economia
Solidària del Ripollès
ripolles@xes.cat*

Imagina la colònia Llaudet altra cop plena de vida i activitat. Què podem fer per què sigui atractiva a joves i famílies? Imagina una forma d'accedir a l'habitatge que no passi per la propietat i les hipoteques abusives o per lloguers de curta durada i preu creixent. Una forma que et permeti viure molts anys pagant una quota assequible i alhora on puguis resoldre moltes de les teves necessitats en comunitat (el transport, l'energia, espais comuns...).

Aquesta solució per accedir a un dret tan essencial com l'habitatge ja existeix i està molt estesa en països com Dinamarca, el Quebec o

l'Uruguai. A Catalunya tenim ja diverses experiències recents, tant en l'àmbit metropolità com en altres poblacions com Valls o Manresa. Cadascuna respon al seu entorn i necessitats, però totes tenen en comú que volen contribuir a una concepció de l'habitatge no especulativa, posant el valor en el seu ús i no en el seu valor de canvi.

Podem generar habitatge cooperatiu en cessió d'ús a Sant Joan de les Abadesses? I tant que podem! Des del grup local de la Xarxa d'Economia Solidària (XES) hem proposat a l'Ajuntament realitzar un estudi de viabilitat per promoure un projecte d'aquest tipus a la colònia Llaudet. Pot ser una molt bona opció per revitalitzar els habitatges de la colònia i alhora un factor de dinamització i recuperació del nostre patrimoni industrial, acompanyada d'altres actuacions per la creació d'activitat econòmica a Llaudet, com el projecte de museu i d'espais de cotreball. Què ens caldria per aconseguir-ho? En primer lloc, un grup de persones i famílies que ho vegin com una opció de futur; en segon lloc, negociar una cessió d'ús per un període llarg dels habitatges propietat de l'Institut Català del Sòl (INCASÒL) i, finalment, posar en marxa la rehabilitació. Això seria el començament del projecte cooperatiu on les persones que en siguin sòcies autogestionaran democràticament la seva futura

convivència, on poden compartir espais i serveis.

L'estudi de viabilitat que ha realitzat la fundació La Dinamo (entitat que promou l'habitatge cooperatiu a Catalunya oferint suport a nous projectes) ens diu que tant les aportacions inicials de les persones sòcies com les quotes mensuals estan en una forquilla força assequible. També proposa algunes solucions a la rehabilitació i apunta que l'acord jurídic passi per un conveni que assegurí una cessió d'ús de llarga durada. Des de la XES podem explicar el projecte i ajudar a crear aquest grup de persones per iniciar el projecte cooperatiu -fins ara hi ha unes vint-i-cinc persones interessades-, i alhora connectar amb xarxes de suport a l'autoocupació com els Ateneus cooperatius.

Som conscients que aquests són projectes complexos, en els que juguen motivacions i expectatives molt pròpies de cada persona o família, i que caldrà acompanyar molt les persones que hi participin, no només en l'àmbit tècnic o jurídic, sinó també amb una ajuda professional en la presa de decisions durant tot el procés de constitució, promoció i convivència. Decidir col·lectivament és una responsabilitat important que no exercim prou sovint... vols participar-hi?

25è Aniversari de la proclamació com a Ciutat Pubilla de la Sardana

Logotip del pubillatge, creat per Jordi Canelles.

L'anunci que Sant Joan de les Abadeses seria proclamada per l'Obra del Ballet Popular (OBP) com a Ciutat Pubilla de l'any 1997 tingué lloc durant les festes de proclamació de Calella com a Ciutat Pubilla, el 28 d'abril de 1996. Ja feia cert temps que s'havia anat treballant la candidatura, amb contactes amb

l'entitat que atorgava aquest reconeixement. Al final, es va aconseguir convèncer de la idoneïtat de la proposta, basada sobretot amb la innegable tradició sardanista de la vila i els in comptables actes i ballades que se celebraven en aquella època.

El 28 de maig de 1996 el ple de l'Ajuntament aprovava la composició de la Comissió Organitzadora, que quedà formada de la següent manera: la presidència d'honor la compartien Josep Bassaganya, com a alcalde, i Joan Vidal i Gayolà, com a president de l'OBP. Com a copresidents, Ferran Miquel, regidor de Cultura, i Ramon Roqué, president de l'Agrupació Sardanista. La comissió executiva estava coordinada per Rita Torrent, i en formaven part, a més, Josep Busquets, Josep Navarro, Ramon Oliveras, Pere Roca, Montserrat Salvatella, Jaume Serra i Marcel

Miquel. Cal dir que, en un principi, també en formava part Maria Cullell, que posteriorment en sortí i hi entrà Josep Burniol.

La preparació del pubillatge

Aquesta junta es va posar a treballar de seguida, ja que el repte era majúscul: Sant Joan era de les poblacions més petites -només equiparable a Sant Llorenç de Cerdans i Prats de Molló- de les 37 que havien estat proclamades Ciutats Pubilla des de l'any 1960, quan Girona encetà aquest llistat. A més, si bé els actes de proclamació només duraven dos dies, calia fer tota una feina de divulgació i d'actes durant l'any previ, així com mantenir la flama de la sardana durant tot l'any que durava el pubillatge. Rellegint el projecte que es va elaborar, veiem que es van proposar uns objectius molt ambiciosos, que en gran part es van assolir. Entre d'altres, s'hi deia: "la celebració ha de ser oberta i participativa, sense exclusivismes, potenciant aspectes de la sardana que no la restringeixin a l'aspecte folklòric", "el pubillatge ha de ser de TOTS els santjoanins i no només dels sardanistes", "cal procurar que el pubillatge no sigui només una celebració de focs d'artifici sinó que deixi també una inversió no quantificable en diners però sí de bona imatge", "els actes han de ser senzills però amb qualitat, originalitat i sense improvisacions", "tots els actes s'han de moure en una imatge conjunta intentant defugir d'una visió folklòrica del sardanisme, presentant-lo com un fet ben viu avui dia", "cal la implicació de tot el teixit associatiu de la vila".

Acte solemne de proclamació, que tingué lloc a l'església del monestir

Durant els primers mesos es va fer una primera feina de difusió i de donar a conèixer en què consisteix ser Ciutat Pubilla: es va presentar en una ballada de sardanes estiuenca, es va organitzar una conferència a càrrec de Lluís Subirana i, per Nadal, es va celebrar un concert de sardanes i música per cobla intercalant-hi poemes nadalencs llegits per nois i noies de les escoles. Més endavant encara es programaria una nova conferència a càrrec de Jordi Puerto i Josep Ventura, tot això sota el lema conjunt de la campanya: "Posa't en dansa".

En aquell temps en què no existien encara les xarxes socials, la promoció de les activitats era molt difícil. Es va editar una circular informativa de la qual en sortiren nou números, en la que s'anava informant dels passos que anava fent la comissió i que s'envià a entitats i mitjans de comunicació de tot el país. A més, el gener de 1997 va entrar en funcionament la pàgina web de l'esdeveniment, amb la precarietat i senzillesa que tenien llavors les pàgines web. Avui ens semblarà la cosa més normal del món, però en aquells moments internet encara

estava a les beceroles; tant, que fou la primera Ciutat Pubilla a tenir-ne, en un moment en què ni l'Obra del Ballet Popular ni la Federació Sardanista de Catalunya en disposaven. En l'àmbit sardanista només eren presents a internet la Fundació Universal de la Sardana, alguna cobla escadussera i algunes iniciatives personals.

El 4 de gener de 1997 es va presentar la imatge del pubillatge: el logotip, obra de Jordi Canelles, el cartell oficial, de Gerard Sala, del qual se'n va fer una sèrie de litografies, i la maqueta del monument a la sardana, de Francesc Fajula. D'altra banda, l'Agrupació Sardanista, que s'havia reservat el dret d'escollir-la, va comunicar a la Comissió qui seria la Pubilla de la Sardana, nomenament que va recaure en Laura Descamps. Es dona la circumstància que és la filla de la Rita Torrent, que fou la Pubilla de la segona edició, quan aquest títol recaigué a la vila de Ceret. Com a dames d'honor foren escollides Eva Bosch i Montserrat Costa. A mesura que s'anava acostant la data de la proclamació, la comissió feu més encàrrecs: Josep Navarro seria el compositor de la sardana

oficial del pubillatge i Josep Burniol confeccionaria les torxes que portarien la flama de la sardana i la clau santjoanina que s'integraria al clauer de les Ciutats Pubilla.

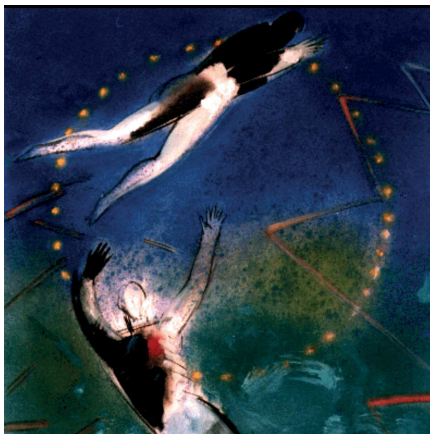
Abril de 1997.

Els actes de proclamació

Els actes de proclamació tingueren lloc el 26 i 27 d'abril. El dissabte 26 sortí la caravana de la flama de sardana, que havia de portar-la des de l'anterior Ciutat Pubilla, Calella. La caravana s'aturà i fou rebuda a Ceret, Prats de Molló i Camprodon, abans d'arribar a Sant Joan. A partir de la Colònia Llaudet, la caravana fou escortada per corredors i motoristes fins a l'entrada a la vila. Aquell dia, tot i que hi hagueren xàfec als pobles del voltant, el temps aguanta miraculosament a la nostra vila, tot i que el vent persistent apagà la flama en alguna ocasió. Malgrat la gran feina de preparació, de divulgació i d'implicació de les entitats, hi havia la incògnita de si la gent respondria a un acte tan important. S'havia programat que la torxa travessaria la vila amb una gran cadena humana que la transportaria pels carrers, des de la gasolinera fins a la plaça de l'Abadia. El dubte s'esvaí aviat: fou un

La flama de la sardana, transportada per una cadena humana, a punt d'arribar a la Pubilla i a les Dames d'Honor.

Cartell del pubillatge, original de Gerard Sala

moment molt emocionant veure com, a l'hora convinguda, centenars de santjoanins, disciplinadament i sense que s'haguessin assignat llocs, van formar una filera inacabable, de manera que en molts indrets la gentada estava colze amb colze per passar-se la torxa. L'èxit fou tan esclatant que les Ciutats Pubilles posteriors copiaren aquesta iniciativa pionera. El peveter s'encengué al claustre de l'Abadia i el poeta Josep Picola llegí el seu poema "La flama de la sardana". Tot seguit, nois i noies portaren corrent la torxa fent relleus per tots els barris de la vila. En arribar de nou, començà el solemne acte proclamació, que tingué lloc a l'església del monestir, plena de gom

a gom. La lliçó magistral fou a càrrec del catedràtic i científic santjoaní David Serrat, nebot del mestre Ramon Serrat i Fajula. L'acte es clogué amb un concert del Cor de la Universitat de Barcelona. A la nit hi hagué ball al pavelló.

L'endemà, diumenge, es descobrí la placa commemorativa, que no es pogué col·locar encara en el seu lloc definitiu ja que el nou Ajuntament encara estava en construcció. A l'ofertori de la missa del sardanista, quatre balladors de diverses generacions emularen el monument a la sardana de Francesc Fajula tot ballant la sardana "Pregària", de Ramon Serrat. Tot seguit s'anà fins a Sant Pol en cercavila, on es descobrí el monument, es llegí el missatge al món sardanista, es donaren a conèixer els premis del dia de la sardana i s'anuncià que la Ciutat Pubilla de 1998 seria Terrassa. Les colles Ramon Serrat i Petits Ramon Serrat revisqueren per un dia i hi ballaren "Record de Calella", en honor de la Ciutat Pubilla sortint. A continuació, al Teatre Centre, hi hagué un concert dels Montgrins, que serví de presentació del CD commemoratiu, amb sardanes totes

elles dedicades a Sant Joan o d'autors santjoanins, algunes d'estrena i d'altres d'històriques que encara no havien estat mai enregistrades. Després del dinar de germanor, la festa acabà amb una audició doble a càrrec dels Montgrins i de la Cobla Sant Jordi-Ciutat de Barcelona.

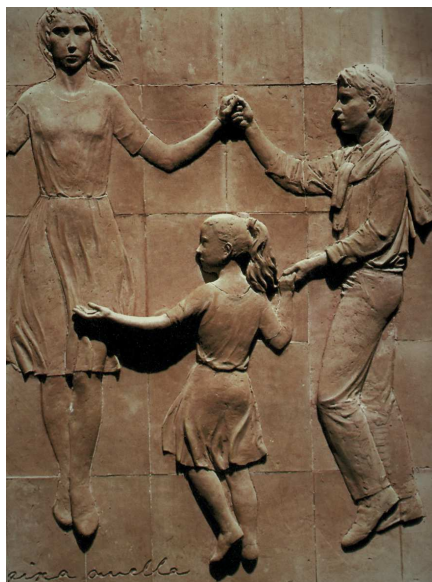
Tot un any de celebració

El pubillatge no acabava evidentment aquí, encara quedava un any de celebracions: aquell estiu hi hagueren una trentena d'audicions de sardanes. El 27 de juliol la colla Ramon Serrat celebrà el 25è aniversari de la seva fundació. La Festa Major també va ser lluïda en aquest aspecte i hi van haver dues exposicions, entre la que destaca la dedicada a la història de la sardana a Sant Joan. A l'octubre se celebrà també un acte inèdit: la trobada institucional d'alcaldes de les poblacions que havien estat Ciutat Pubilla, amb la intenció de renovar el compromís dels municipis amb la sardana; hi assistiren la major part dels alcaldes d'aquestes viles. El 27 de setembre Josep Navarro i M. Teresa Monclús oferiren un concert de piano i tenora, i el 29 de novembre la Polifònica de Puig-reig, nascuda en l'àmbit sardanista, actuà al monestir. El 2n concert "Nadal en dansa" i el 25è aniversari de la creació de la colla Ramon Serrat completaren els actes del pubillatge.

Els actes de cloenda se celebraren el 18 i 19 d'abril de 1997. Començaren amb un gran ball i l'endemà es feu la cloenda del 25è curset de sardanes i hi hagué una exhibició de colles sardanistes de Manlleu. La ballada final al Passeig, amb la Principal de La Bisbal, acabà amb una gran rotllana de tots els balladors, tot dansant "Sant Joan Ciutat Pubilla de la Sardana 1997" amb fanalets a les mans que reproduïen la torxa. Les cares de satisfacció dels balladors ho deien tot.

Recepció de la Flama de la Sardana al Palau de l'Abadia

Detall del monument a la sardana inaugurat a Sant Pol, obra de Francesc Fajula. A la dreta, la seva inauguració

El cap de setmana següent la caravana es tornava a posar en marxa per tal de proclamar Terrassa com a Ciutat Pubilla de 1998. Amb tot, encara hi va haver un acte posterior: la presentació del llibre "La Sardana a Sant Joan de les Abadesses", escrit per Joan Ferrer i un servidor. Havien quedat enrere dos anys de molta feina, amb la satisfacció del deure acomplert. Sé de primera mà, per haver entrat posteriorment de secretari de la Junta de l'OBP, de l'admiració del President i dels seus membres, per com un poble que en principi havia generat dubtes de si sabia estar al nivell, havia sabut tirar un pubillatge amb un suport popular tan important i essent a la vegada tan innovador en molts aspectes, que s'incorporaren en edicions posteriors.

Després de la Ciutat Pubilla

Què n'ha quedat de tot aquell esforç? Potser pel cansament per l'esforç invertit, l'empenta enorme que va suposar l'esdeveniment no es va saber aprofitar prou i, una mica com a tot arreu, el caliu de la sardana ha anat minvant poc a poc. Això sí, es va desvetllar un gran orgull de poble i d'anar tothom a la una sense personalismes. D'altra banda, es va aprofitar la commemoració per a millorar l'aspecte del passeig comte Guifré i ens ha quedat per la posteritat un magnífic monument en

un entorn molt especial. Pel que fa a l'aspecte econòmic, és de destacar que la Comissió fou capaç de generar uns ingressos de més de 33.000 euros entre merchandising i entrades a activitats, és a dir, la meitat del que costà l'esdeveniment. Per posar uns exemples, es veneren 149 samarretes, 207 medalles commemoratives de plata, o 563 discs. La resta del pressupost es cobrí amb aportacions, patrocinadors i subvencions.

Avui dia ja no es proclamen Ciutats Pubilla. Sant Joan fou pionera en introduir canvis en un model de celebració llavors massa encaratat i protocol·lari. Poc després es suprimí la figura de la Pubilla de la Sardana i es substituï per les Sardanistes d'Honor. Les ciutats pubilla finalment, foren substituïdes per la figura de la Capital de la Sardana, proclamades avui per la Confederació Sardanista de Catalunya, que són una nova evolució d'aquelles festes que s'iniciaren com una reivindicació de la catalanitat en temps del franquisme. El títol de Ciutat Pubilla de la Sardana, però, ningú li podrà treure, i la vila Sant Joan de les Abadesses el seguirà portant per sempre amb el cap ben alt. Aquest any ho recordarem i celebrarem, mantenint ben viva aquella flama que un dia vàrem rebre.

Fotogrames del reportatge que va emetre TV3

Una font a peu de carretera

La Font dels Pastors va ser escenari d'un homenatge a Pere Tresserras, que la va fer construir

Missatge que es va afegir el passat 26 de març en l'homenatge al fundador de Tresserras

Abans que les carreteres fossin asfaltades, transitades per automòbils amb motors d'altres prestacions i totes les comoditats imaginables, el transport entre poblacions era una proesa convertida en ofici. Cavalls, ases i mules eren animals de tir utilitzats recurrentment per arrossegar carros que feien el servei entre comarques. En aquelles condicions els punts de parada o d'abeurament eren imprescindibles per mantenir en condicions unes bèsties condemnades al treball més feixuc.

El garrotxí Pere Tresserras i Vilà va aconseguir, el 1879, un contracte amb la companyia Caminos del Hierro del

Norte que li garantia l'exclusiva del servei de reexpedició entre Sant Joan de les Abadesses i Camprodon. El quilometratge que periòdicament estaven obligats a fer els carros de l'empresa Tresserras, convertida avui dia en un referent del transport a Catalunya, va empènyer a l'empresari a comprar una ploma d'aigua a l'Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses, l'octubre de 1898, que va servir per construir un abeurador a peu del camí de Santigosa, entre els quilòmetres 2 i 3 de l'actual carretera GI-521.

Trajecte Olot - Sant Joan de les Abadesses 1898

L'interès de Pere Tresserras per Sant Joan de les Abadesses derivava de l'arribada del ferrocarril a Toralles des de 1880, que hi havia fet augmentar el transport tant de viatgers com de productes, molts d'ells procedents de Barcelona, i de retruc de diversos punts de la península. Això va motivar que el transportista garrotxí tingués vagons propis que transportaven mercaderies en els dos sentits de la via. Posteriorment, el trajecte fins a Olot o també a Camprodon s'havia de fer amb els animals de tir.

L'abeurador que va fer construir Pere Tresserras és conegut com la Font dels Pastors, molt utilitzada per ciclistes i excursionistes, a banda dels automobilistes que hi fan parada enmig d'un trajecte farcit de corbes. Una pica rectangular a sobre d'unes lloses i un tub metàl·lic d'on brolla l'aigua, han estat testimonis d'un trànsit que en el decurs dels anys ha anat a la baixa, sobretot d'ençà de l'obertura dels túnels de Collabós, que han suposat una via més directa i còmoda entre Ripollès i Garrotxa. El 26 de març passat al migdia, l'empresa Tresserras va organitzar un homenatge al seu fundador a peu de la font.

Cent anys del nou nomenclàtor de Sant Joan de les Abadesses

El carrer del beat Miró, a finals dels anys 20 o principis dels 30. Amb el canvi s'havia d'anomenar Joan de Socarrats però els veïns ho rebutjaren perquè al·legaven que li acabarien dient "dels socarrats". Al fons, l'antiga plaça de l'arquitecte Morató, abans dels albats. (Postal de J. Soler. Col. Marcel Miquel)

Els noms amb què es bategen els carrers, places i passejos no han estat mai neutres. Probablement, sí que ho eren els noms tradicionals, aquells que el poble els havia anat donant, però no pas els que els han atorgat les autoritats. Cada canvi de nom respon a una manera d'entendre la societat -i en especial, la política- en un determinat moment i, usualment, han estat de les primeres actuacions dels nous règims per tal de legitimar i ajudar a apuntalar simbòlicament el nou ordre.

L'any 1921, la majoria de carrers i places de Sant Joan no estaven retolats. Alguns tenien un nom tradicional amb el qual eren coneguts i d'altres ni tan sols això, i se'ls havia

assignat un número, per a carrers de la vila vella, o una lletra, per als nous carrers que s'havien d'obrir a l'eixample. L'Ajuntament, presidit per Jaume Soldevila, va decidir tirar endavant una iniciativa que sembla que ja s'havia plantejat el consistori anterior: abordar una retolació global de tots els carrers, introduint personatges i oficis històrics santjoanins, i fer-ho, en un gest força inèdit, en català. Uns anys més tard, en plena dictadura de Primo de Rivera, el nou Ajuntament respondrà un qüestionari de la Delegació del Govern dient que "desde el Ayuntamiento se hacía una política netamente catalanista, sobretudo en el tiempo en que fué Alcalde D. Jaime Soldevila Roqué (era el único pueblo

que había puesto los rótulos de las calles en catalán y con nombres que respiraban catalanismo)". A més d'un acte de patriotisme català, també ho era de patriotisme local. La memòria que s'elaborà ho deixava clar: [sic] "atesa la importància que durant tants sigles ha tingut la nostra Vila de Sant Joan, els carrers i places totes deuria assenyalar-se ab rotuls que diguessen á n'els vehíns y forasters que'ns visitan, l'esplendorós passat viscut ab sos personatges religiosos y laics com aixis mateix les arts y oficis que'n ella s'hi conreaban". Cal emmarcar-ho en tot un moviment de recuperació de la història local, que provenia ja de la feina del mossèn i historiador Pau Parassols i Pi durant la segona meitat del segle XIX, i tota

la campanya de la restauració del monestir, que ja havia aconseguit culminar una primera fase.

El 20 de març de 1921 el ple de l'Ajuntament aprovava la creació d'una comissió que proposaria el nou nomenclàtor, formada per l'arxiver mossèn Josep Masdeu, Manel Blanxart, Josep Planas i Josep Bassagaña. La memòria que redactaren constava d'una justificació, les biografies dels personatges històrics, una proposta de canvi de noms i un llistat per a futures denominacions. Fou aprovada pel ple en les sessions de 29 de maig i el 12 de juny, i el canvi de noms es posà a exposició pública i publicat al Butlletí Oficial de la Província del 2 de juliol. A la vista que molts dels carrers i places no tenien assignat nom anteriorment, es va aprovar considerar-la com a primera retolació oficial de la vila.

La memòria proposava que ben pocs carrers conservessin el nom tradicional o bé el que tenien en el moment del canvi: en aquests casos només es traduïren al català o es retocaren lleugerament el nom els carrers de Sant Isidre, Sant Pol, Comella, Pere-Portussa, Isalguer, Sant Miquel i Gironella. Tots els altres canviaren, i així desaparegueren -de forma oficial- molts dels noms i topònims que donaven nom als carrers, en una decisió que avui ens sembla, com a mínim, discutible: es van perdre noms com els carrers del pont, del Raval, de l'aigua, Ceraví, del Palmàs o Font novella, o les places del corral, d'en Vaquer, de l'hospital o del forn, l'avinguda de la muntanyeta o el passeig de l'era gran. Mossèn Josep Masdeu fou el principal autor intel·lectual de la nova retolació dels carrers, per a la qual elaborà un llistat de personatges històrics que a partir de llavors posarien els seus noms als carrers de la vila. Alguns eren coneguts, com el comte Guifré, l'abadessa Emma, els abats Ramon de la Bisbal, Ramon de Bianya o Ponç de Monells i altres no tant, com

l'escultor Pujol, Faura, Pere Roca, Pere Rovira...

És curiós que, malgrat el pes de l'oficialitat i que han transcorregut cent anys, alguns dels noms tradicionals encara han subsistit en l'ús popular, i fins i tot s'han creat topònims nous que han eclipsat el nom posat el 1921. El cas més paradigmàtic és el de la plaça de l'abadessa Emma, batejada amb aquest nom en aquesta reforma i candidata a un arrelament a la vista de ser un nom tan sentit pels santjoanins i que, en canvi, ha acabat essent més coneguda com la "plaça dels mexicans" a partir de la inauguració de la font l'any 1969. Hi ha alguns casos curiosos, com el fet que a la comissió se li escapés posar el nom d'un inexistent "mercader Jossà" al carrer Jussà, nom tradicional que significa el carrer de baix, error que es mantingué durant dècades abans de ser retolat correctament. També el fet que es dedicà el "carrer del mestre Nonó" a Josep Nonó, músic santjoaní que feu carrera a Madrid a cavall dels segles XVIII-XIX. Anys després es pensà erròniament que "mestre Nonó" es referia a Jaume Nunó, cosa que provocà que es cregués que el Palmàs era la seva casa natal.

El cas més sagnant i més incomprendible de la reforma de 1921 és el canvi de nom del carrer major. Aquí es va imposar un cert fonamentalisme en bandejar un nom més que històric i arrelat, i que a més, pràcticament existeix a tots els pobles de Catalunya. Es va substituir per carrer de l'abat Gaufred, que fou abat de Sant Joan i bisbe de Besalú. El nom de carrer major, que evidentment continuà essent el nom pel qual tothom el coneixia, fou restituit amb bon criteri amb l'arribada de la democràcia i des de llavors, l'abat Gaufred, com abans l'abat Ramon de Bianya, es quedà sense carrer a Sant Joan.

Un cop publicada la proposta al Butlletí Oficial, es va presentar una al·legació, que el 24 de juliol el ple va acceptar. Diversos veïns de l'antic carrer del Raval demanaven a l'Ajuntament que no se li posés el nom de Joan de Socarrats, com es proposava. Al·legaven que si s'aprojava aquest nom, la gent li acabaria dient "el carrer dels socarrats" i podria esdevenir motiu de burla. L'Ajuntament va decidir anomenar-lo del beat Miró, utilitzant un dels noms que s'havien deixat per a futurs carrers. Unes dècades més tard el juriconsult santjoaní donaria nom a un altre carrer proper. El programa de Festa Major d'aquell

L'alcalde Jaume Soldevila pronunciant un discurs, l'any 1932. Durant el seu primer mandat, l'any 1921 es promogué el nou nomenclàtor i la retolació en català dels carrers. (AMSJA)

Descobriments de la placa que donava nom al carrer de l'arxiver mossèn Masdeu, l'any 1948. (AHMSJA)

1921 publicava les notes biogràfiques que Mn. Josep Masdeu havia elaborat per a la memòria. El ripollès Tomàs Ragner, des de la publicació "El Catllar", lloava la iniciativa santjoanina i la posava com un exemple a seguir: "Dintre de poc, doncs, la retolació de carrers i places de la vila de Sant Joan les Abadesses serà com un compendi de la seva història, un motiu de satisfacció i noble orgull per als seus habitants i un exemple a seguir per aquelles poblacions que tenen encara llurs vies farcides de noms els més vulgars i rebregats."

Pel mes de desembre s'aprovava el model de plaques, tant per als noms com per als números, i es demanaven pressupostos per a la seva col·locació, que tingué lloc a finals de gener de 1922. En total es col·locaren 76 plaques de carrers i 477 de números, que costaren un total de 1.918,50 pts. Aviat, però, tot canviaria. L'any 1923 començava la dictadura de Primo de Rivera, i no trigarien a canviar el nom de la plaça major pel de "plaza del Directorio Militar" i a retolar de nou els carrers en castellà. Un dels pressupostos

presentats per a les noves plaques estava escrit en català, i el ple acordà que "en vista que esta instancia está escrita en catalán, se acuerda que por Secretaría no se admitan más escritos oficiales que los redactados en castellano".

Els embats de la política, amb l'adveniment de la República, l'esclat de la Guerra Civil i la dictadura franquista tingueren el seu impacte en el nomenclàtor de la vila. Així, alguns dels personatges històrics que havien donat lloc als carrers principals el van perdre i alguns no el recuperarien fins amb l'adveniment dels ajuntaments democràtics, quan es van tornar a catalanitzar i eliminar aquells imposats per la dictadura. Només un dels carrers canviats durant la guerra mantingué el nom durant el franquisme i fins a l'actualitat: és el carrer de Comamala, dedicat al jove metge, músic i promotor de la Cooperativa, que tenia la seva seu en aquest carrer. Per desconeixement que el doctor Comamala era catalanista i progressista, o bé perquè les autoritats franquistes consideraren la seva dedicació a la vila, li permeteren continuar tenint un carrer dedicat, encara que el nom li hagués posat el comitè local. Els noms dels nous carrers i places oberts amb posterioritat s'han continuat dedicant generalment a

Dibuix de mn. Josep Masdeu i Costa, arxiver, a qui es deu la proposta de noms i oficis històrics. (AMSJA)

personatges històrics o bé de toponímia pròpia de la vila, seguint l'exemple d'allò que es va començar ara fa cent anys. Mossèn Masdeu fou assassinat a l'inici de la Guerra Civil i, passada aquesta, també se li dedicà un carrer. El tenia ben guanyat, no només per ser l'autor del nou nomenclàtor, sinó per la seva feina d'arxiver, historiador local, aplegador de les peces que més tard formarien el museu del monestir i promotor, entre d'altres, de la restauració del monestir i del Ball de Pabordes.

Detall d'una fotografia on apareix retolat l'antic carrer de Vista Alegre abans de 1921. A partir d'aquella data, passaria a anomenar-se del mestre Guiu, tot i que es conservà el nom antic pel tram de la Vila Vella. (AHMSJA – Col·lecció Picola)

TAULA D'EQUIVALÈNCIES DEL CANVI DE NOMENCLÀTOR

NOM ANTERIOR AL 1921	NOM ATORGAT EL 1921	NOM ACTUAL
Calle del puente	Carrer de Berenguer Arnau	Carrer de l'abat Berenguer Arnau
Calle de vista alegre	Carrer del mestre Guiu	Carrer del mestre Guiu <i>(s'ha conservat vista alegre pel petit tram de la vila vella)</i>
Calle de Camprodón	Carrer del somatenista Ramon d'Urg	Carrer del somatenista Ramon d'Urg
Calle de San Isidro	Carrer de Sant Isidre	Carrer de Sant Isidre
Calle letra E	Carrer de l'abat Ramon de la Bisbal	Carrer de l'abat Ramon de la Bisbal
Calle de San Pol	Carrer de Sant Pol	Carrer de Sant Pol
Calle de Olot	Carrer del batlle Pere Rovira	Carrer de l'alcalde Pere Rovira
Calle del arrabal	Carrer del beat Miró	Carrer del beat Miró
Calle de Comella	Carrer de Comella	Carrer de Comella
Rambla de la era gran	Rambla de l'abat Ramon de Bianya	Passeig del comte Guifré
Rambla de la montanyeta	Rambla del comte Jofre	Avinguda del comte Guifré
Calle mayor	Carrer del bisbe Gaufred	Carrer major
Calle de la Portusa	Carrer del marquès de Pere Portussa	Carrer del marquès de Pere-Portussa
Calle de Isalguer	Carrer de l'abat Isalguer	Carrer de l'abat Isalguer
Calle de San Miguel	Carrer de Sant Miquel	Carrer de Sant Miquel
Plaza del corral	Plaça de l'Abadia	Plaça de l'Abadia
Plaza del hospital	Plaça del bisbe Torras i Bages	Plaça del bisbe Torras i Bages
Plaza del forn	Plaça de l'abadessa Emma	Plaça de l'abadessa Emma
Plaza mayor	Plaça major	Plaça major
Plaza del Vaquer	Plaça de l'escultor Pujol	Plaça de l'escultor Pujol
Plaza dels albats	Plaça de l'arquitecte Morató	<i>Actualment ja no és plaça, no té placa ni numeració</i>
Calle del forn	Carrer de Ferrer i de Olzina	Carrer de Ferrer i Olzina
Calle Nueva del Palmás	Carrer del mestre Nonó	Carrer del mestre Jaume Nunó i Roca
Calle del Palmás	Carrer de l'historiador Parasols i Pi	Carrer de l'historiador Pau Parassols i Pi
Calle de Gironella	Carrer dels nobles Gironella	Carrer dels nobles Gironella
Calle del tint	Carrer dels tints	Carrer dels tints
Callejón 1º	Carrer de l'abat bisbe Pons	Carrer del bisbe Ponç de Monells
Calle Ceraví	Carrer dels mestres carders	Carrer de Comamala
Callejón 2º	Carrer del comte d'Aspre i de Talrich	Carrer d'Aspre i Talrich
Calle Planas	Carrer del mercader Pere Planas	Carrer del mercader Pere Planes
Calle dels canons	Carrer dels canonayres	Carrer dels canonaires
Calle Josá	Carrer del mercader en Josá	Carrer jussà
Calle del agua	Carrer del teòleg jurista Corriols	Carrer del teòleg jurista Corriols <i>(però retolat del teòleg Corriols)</i>
Calle del oliva (òliba)	Carrer de l'abat Arnau de Villalva	Carrer de l'abat Arnau de Vilalba
Calle de la font d'en Roca	Carrer d'en Pere Roca	Carrer de Pere Roca
Calle font novella	Carrer de l'abat Vellmanya	Carrer de l'abat Valmanya
Calle saltant	Carrer del llancer en Faura	Carrer de Faura

L'altre alcalde de Sant Joan

En Joan Basagañas és un santjoaní que ha arribat a ser alcalde d'un altre municipi, Sant Just Desvern. També és el fill de l'Olga i l'Andreu, professors de l'Abat Oliba de Ripoll que han marcat el pas per l'institut de molts santjoanins.

Abans de ser alcalde havia estat tècnic de desenvolupament local a Sant Joan, feina que compaginava amb la de regidor a la localitat del Baix Llobregat. Així doncs, ha estat compromès durant molts anys amb tots dos ajuntaments, un compromís que l'ha dut a l'alcaldia. El novembre de 2020, l'exalcalde de Sant Just, Josep Perpinyà, va dimitir per motius de salut i va passar el relleu a Basagañas.

Com va acabar un santjoaní sent alcalde de Sant Just Desvern?

Després d'acabar la carrera vaig estar un temps vivint a l'estranger i quan vaig tornar vaig estar treballant en l'empresa privada, en consultoria. Posteriorment, vaig entrar a treballar de tècnic de l'administració local, primer a l'ajuntament de Llinars del Vallès i després a l'ajuntament del Prat de Llobregat. Quan estava de tècnic al Prat, Sant Joan de les Abadesses va ser beneficiària del programa de barris i en Ramon Roqué, que acabava d'entrar a l'alcaldia, em va dir que necessitava alguna persona que li coordinés l'equip per poder desenvolupar el programa. En aquells moments ja estava vivint aquí a Sant Just i en

l'àmbit logístic va ser una mica complicat, perquè va coincidir que vaig agafar totes les obres de la C-17. Vaig fer molta carretera. Tot i això, vaig acceptar la feina perquè em va il·lusionar molt el repte professional. Alhora, tenia la meua activitat política aquí amb la formació local. L'anterior alcalde de Sant Just, Josep Perpinyà, em va oferir formar part de la seva candidatura i vaig sortir escollit regidor. Durant nou anys vaig estar compaginant treballar a Sant Joan com a tècnic de desenvolupament local i aquí a Sant Just com a regidor.

Llavors és quan va dimitir Josep Perpinyà?

Correcte. Va ser aleshores quan em va oferir substituir-lo com a alcalde.

En aquell moment vaig deixar la feina a Sant Joan.

Té pensat tornar-se a presentar a les pròximes eleccions?

Em faria il·lusió, però aquesta és una decisió que ha de prendre l'agrupació local. També hem de tenir en compte que un any i mig en política és molt i pot passar de tot.

Quants anys fa que viu a Sant Just? Per què Sant Just?

Des del 2006-2007. La meva família materna és de Sant Just i jo sempre hi he estat molt vinculat. Quan estudiava la carrera a Barcelona durant el període d'exàmens sempre venia a casa dels meus avis a Sant Just a estudiar. D'alguna manera sempre havia tingut al cap venir a viure aquí.

Quines diferències hi ha entre un ajuntament d'un poble petit com Sant Joan i un de més gran com el de Sant Just?

D'una banda, jo crec que la principal diferència és que a Sant Joan l'atenció al ciutadà és molt més individualitzada, més personal. La meva sensació és que hi ha una atenció molt directa i molt bona. En canvi, Sant Just està més professionalitzat en el sentit que es nota que és una administració més gran i potser la relació entre administració i ciutadà no és tan directa com és a Sant Joan. D'altra banda, a Sant Joan tot és més àgil, en el sentit que els papers corren més ràpidament. A Sant Just tenim una administració més gran i això fa que els processos s'alenteixin una mica. Aquestes serien les dues diferències que trobo més importants.

Quins projectes teniu entre mans ara mateix?

Moltíssims. En aquest mandat tenim pensat fer i rehabilitar molts

equipaments importants. Per exemple, la Sala Gran de l'Ateneu, la sala d'actes culturals més gran del poble. També farem una altra escola bressol, la segona que tindrem. Ben aviat començaran les obres de la deixalleria i aquest mandat també tenim l'objectiu de començar el segon pavelló poliesportiu. A més, també tenim previst fer obres més petites tant pel que fa a equipaments com d'espai públic, que s'estan fent o que es faran aviat. Un altre projecte que estem duent a terme és l'ampliació de les freqüències de bus amb Barcelona, els busos Exprés. En l'àmbit mediambiental estem implementant un sistema de contenidors intel·ligents.

Quins son els reptes més importants de Sant Just?

Un dels problemes que tenim a Sant Just és el de l'accés a l'habitatge, és per això que també tenim en marxa un projecte de construcció d'habitatges per oferir lloguers assequibles.

Ara que és alcalde de Sant Just puja gaire a Sant Joan?

Menys del que voldria. El que em passa és que els meus pares viuen aquí a Sant Just, també. Ells sí que van pujant molts caps de setmana, però nosaltres quan pugem al Ripollès anem a casa dels meus sogres, que viuen a Ripoll, perquè no veuen tant els meus fills i la meva dona. És per això que quan pugem ens quedem a Ripoll. Ens falten deu quilòmetres.

Què troba a faltar més de Sant Joan?

Hi ha una cosa que trobo a faltar molt de Sant Joan, que és el fred. El fred de Sant Joan és aquell fred sec, que ben abrigat es passa molt bé. En canvi, aquí el fred és molt més humit i costa més de suportar. Una altra cosa que trobo a faltar és anar pel carrer i trobar-hi els amics, gent amb qui has estudiat a l'escola... És un poble on s'hi viu molt bé. No pujo gaire perquè ara no tinc temps, però realment sempre que puc m'agrada molt venir.

El record de Ca l'Olivet

L'Antoni Bartrina, davant de Ca l'Olivet. FOTO: Marc Cargol

L'Antoni Bartrina va néixer al Querós de Dalt el 17 de maig de 1945, prop de l'ermita de Sant Antoni, i va ser la quarta o cinquena generació de la seva família que hi va viure. Quan tenia prop de quinze anys, com feia molta gent de pagès en aquella època, baixava de la masia per treballar a la fàbrica, a les filatures de la família Llaudet. Amb la majoria d'edat es va treure el carnet i el volant es va convertir en un dels seus companys de vida. Primer, distribuint begudes carbòniques a Ripoll, després fent de xofer en altres empreses i, finalment, conduint un camió d'obres públiques. Pel que se'l coneix més, però, és per haver regentat la fonda de Ca l'Olivet durant més de dues dècades amb la seva dona M. Rosa Portell.

A finals dels anys setanta, quan l'Antoni Bartrina i la M. Rosa Portell feia pocs anys que s'havien casat i tenien tres criatures, van decidir buscar un restaurant o una fonda per treballar en els que serien els anys

més intensos de la seva vida. Varen agafar el relleu de la petita fonda-colmado, Ca l'Olivet, quan els seus propietaris es varen fer grans. "Ja era un negoci amb història, centenari o poc n'hi devia faltar", explica l'Antoni.

La família Teixidor el va obrir al costat de la casella de carretera on vivien, i els Olivet li varen donar el nom que ha perdurat en el temps, i que encara es pot llegir al tendal. Per als santjoanins i santjoanines, ens és quasi impossible passar-hi sense mirar, ni que sigui de reüll. Una capa de pols fa pàl·lids els colors i delata que fa temps que ningú n'obre la porta, però els records són molt vius. Ho són tant, que a vegades l'Antoni i la M. Rosa encara es desperten amb la idea que cal preparar una taula per a un grup de divuit que acaba d'arribar o que s'ha de servir una plata d'embotit.

A Ca l'Olivet, per una cosa o per una altra, tothom que vivia a la Colònia hi acabava posant els peus en algun

moment o altre, ja fos per utilitzar l'únic telèfon públic de la comunitat en el seu moment, per dinar, per comprar tabac o per saber què hi havia de nou mentre feien un cafè. Fins i tot els va tocar oferir fer algun servei que mai haurien pensat ni desitjat. "Varen venir uns veïns demanant ajuda perquè se'ls havia mort l'àvia", recorda l'Antoni, que descriu que varen vetllar la difunta i la varen vestir i tot. "No hi havia serveis funeraris com ara, i no podien pas anar a casa del senyor director. Les classes es respectaven més que ara", afegeix. Hi va haver més vegades, però Bartrina remarca que no ho feien a la força i que se sentien amb aquest deute: "Teníem telèfon, cotxe, tothom ens coneixia...".

Amb l'amo de la colònia, l'expressident del Barça Enric Llaudet, hi tenien bona relació. Gastaven l'aigua de la fàbrica i no l'havien de pagar, però cada Nadal havien de regalar unes quantes paneres als directius, una tradició que van heretar sense poder-s'ho

plantejar: "M'hauria estimat més pagar, però no hi havia l'opció". De fet, va intentar organitzar-se i canviar algunes coses amb un grup de veïns i veïnes. Varen preparar uns estatuts per crear una associació i pressionar l'ajuntament per aconseguir o millorar serveis com l'aigua, l'enllumenat o la neteja, però el propietari va marcar territori: "Va dir que «ni parlar-ne»", afirma Bartrina.

*"Són molt poques les nits
que no somnio que encara
sóc a Ca l'Olivet fent
alguna cosa"*

A l'inici, Ca l'Olivet era una botiga que ho tenia tot: "Des d'unes espartenyas, a un pernil". Mataven porcs i pollastres, feien embotits, venien tabac i queviures... Al cap d'un temps que la família Bartrina-Portell va prendre el relleu, el metge, la farmacèutica i l'inspector de sanitat de la zona els varen "convidar" a deixar de fer la matança i de fer els seus curats. La família va acceptar aquella recomanació perquè la "música" deia que el món estava canviant i que aquell tipus d'establiments que feien de tot aviat serien història, però l'Antoni encara dubta d'aquella decisió, perquè d'altres varen continuar fent-ho fins avui en dia.

A la botiga també hi varen acabar renunciant. Al poble ja hi havia supermercats i botigues, i els veïns de la colònia només hi compraven "el descuit". No sortia a compte, especialment tenint en compte la inflació d'aquella època. L'Antoni ho va detectar quan volia reposar els productes d'una estanteria i, amb els beneficis que havia obtingut de les vendes d'aquests, no tenia prou diners per reomplir-la. Fins a mitjans dels vuitanta també oferien deu habitacions. Només comptaven amb un bany compartit i, amb la millora de la qualitat de vida, de les comunicacions i dels cotxes, les

famílies buscaven més comoditats i els treballadors -mecànics i gent d'oficis que venien a temporades a les fàbriques- feien viatges d'un dia i tornaven cada dia als seus pobles i ciutats.

Per tot això, varen decidir dedicar els seus esforços al bar i a la cuina, que varen engrandir guanyant espai a la muntanya, "a pic i pala". Així Ca l'Olivet va acabar convertint-se en el bar de carretera i restaurant de seques amb botifarra i cansalada que recordem, emblemàtic i estratègic, i amb una clientela bastant fixa: "El dia a dia era ple de treballadors, però el cap de setmana era diferent. Potser eren els mateixos, però venien amb una altra roba, en família i demanaven més qualitat".

La fonda també es va convertir en lloc habitual de gent que passava el dia a la carretera i els escollia per reposar una estona, gràcies a la bona atenció que rebien. Recorda un camioner que els va confessar que sempre hi anava perquè una vegada li havien donat sopar a dos quarts de dotze de la nit, quan ja tenien la persiana mig abaixada. "Nosaltres no hi donàvem importància perquè era la nostra feina, però la gent ho valorava" -apunta el santjoaní-. "No m'agrada quan en un bar et diuen «hem acabat el pa» o aquestes excuses, valdria més que diguessin «no acostumem a fer-ho», seria més sincer", afegeix.

Gràcies a les amistats que va fer des de l'altra cantó de la barra, va trobar una feina que va compaginar amb la fonda, quan buscava una nova font d'ingressos. Uns clients treballadors de carreteres li varen dir que necessitaven un xofer, i així és com va acabar conduint un camió d'obres públiques, i ja no va deixar les carreteres fins que es va jubilar. Els horaris eren molt bons i li permetien treballar i arribar d'hora per enllaçar amb Ca l'Olivet fins que marxés l'últim client.

Després de dues dècades, varen acabar aquella aventura i van traspasar el local, que va continuar obert tres anys més. "Quan passo per allà, miro cap a un altre cantó. Em fa pena el canvi", reconeix amb tristor. Als noranta la fàbrica va començar a necessitar menys treballadors, i va acabar tancant el 2006, tot i que encara hi viuen algunes famílies. Després de quinze anys sense activitat, el polígon ara viu una segona vida, amb la reurbanització i amb l'aposta de les institucions i d'algunes empreses per instaurar-s'hi. L'edifici de la fonda segueix allà, però moltes de les construccions que marcaven la fisonomia i el dia a dia d'aquella comunitat han desaparegut, com la casa del director, el teatre, el cafè-bar... L'Antoni ja troba bé que evolucioni, però la nostàlgia li fa mal: "Quan hi vam anar no teníem res, i tot el poquet que hem fet, ho hem fet allà".

"Vam fer mal fet de deixar-ho tan d'hora", es lamenta l'Antoni, que reconeix que va trobar a faltar a la relació amb la gent i es va posar "mig malalt". Amb tot, va aconseguir trobar una vàlvula d'escapament i es va posar a aprendre i a tocar l'acordió amb Les veus del Ter, tot i que des de fa uns anys, els néts i les nétes també el tenen entretingut. L'esperit de Ca l'Olivet, però, continua viu amb el seu fill petit Oriol, que des de fa uns anys regenta el Bar Peret.

L'Antoni Bartrina. Foto: Marc Cargol

Càritas, de tu a tu, d'igual a igual

Concert de Nadal, unes de les activitats per recaptar diners

Expliqueu-nos breument què és Càritas i la relació amb Càritas Parroquial de Sant Joan

Jesús ensenya a tractar a tothom per igual i a estar especialment pendents dels més necessitats. Els primers cristians de seguida es van organitzar per atendre millor les necessitats dels més desfavorits, com les vídues, que quedaven totalment a la intempèrie. Seguint la paraula de Jesús, a Sant Joan, a redós del Monestir s'ha procurat viure l'ajuda desinteressada. Hi havia, per exemple, el canonge almoier, encarregat d'atendre els més pobres.

En l'època contemporània, a partir de l'any 1967, aquesta caritat que neix de l'Església s'organitza amb el nom de Càritas, tant a nivell local com diocesà. També les diòcesis d'una regió o estat s'ajuden per a ser més eficaços a donar resposta a les necessitats d'una societat canviant. I a nivell internacional permet actuar de manera molt eficaç i transparent davant emergències: s'aprofita la xarxa de persones que existeix en

aquell país i que coneix molt bé el terreny per fer arribar l'ajuda amb seguretat.

Uns estatuts asseguruen la transparència, la participació de persones laiques, la renovació i els objectius de Càritas. Hi ha un/ president/a i un/a director/a, que sempre és una persona laica, i altres serveis que formen l'equip. Els comptes son auditats.

Càritas no pretén substituir les entitats públiques, responsables del benestar de tots els ciutadans, sinó arribar on no arriben i col·laborar activament amb elles, en el context d'una democràcia participativa, en tot allò que està al nostre abast. Això permet optimitzar molt els recursos i fomentar la implicació en la resolució dels problemes.

La paraula Càritas implica una caritat horitzontal, de tu a tu, d'igual a igual, un context d'amistat i d'apreci, fruit de la consciència de la dignitat i vàlua de tota persona. Tots necessitem uns

dels altres: no és vergonyant demanar ajuda; també així nosaltres la donem.

Des de quan esteu actius a Sant Joan?

Com hem dit, s'arrela en la presència de la primera comunitat en aquest indret. Amb el nom de Càritas... potser un 20 o 25 anys com a tal.

Quines són les activitats principals que feu a la nostra vila?

L'equip de Càritas Sant Joan ajuda les famílies necessitades de la vila de manera molt diversificada per poder cobrir totes les necessitats possibles. L'acollida es realitza un cop al mes, el primer dilluns de mes a la parròquia del Monestir.

Les ajudes que duem a terme són per: Aliments: s'entreguen un cop al mes uns vals de punts en funció de les necessitats o dels membres de la família... Amb aquests vals es pot fer la compra d'aliments directament als establiments de la vila.

Reforç escolar: aquesta és una activitat que fa molts anys que es duu a terme, sobretot gràcies a la tasca de les persones voluntàries que, un cop per setmana, ajuden amb deures escolars als infants i adolescents que ho necessiten. Aquesta activitat va lligada amb l'IE Mestre Andreu, que és qui decideix quins infants de famílies necessitades opten a aquest servei ofert per Càritas. Actualment, tenim unes deu persones voluntàries que, de manera totalment desinteressada, col·laboren per ajudar a uns 12 infants de la vila. Val a dir que arran de la pandèmia hem hagut d'aturar i reprendre les classes. Volem aprofitar aquesta oportunitat per donar les gràcies a totes les persones voluntàries que fan una tasca admirable i animem tothom que vulgui ajudar i col·laborar, perquè es posi en contacte amb nosaltres i estarem encantats de la seva participació. Qualsevol gest compta.

Microcrèdits: sobretot a nivell escolar i sempre coordinats amb l'IE Mestre Andreu, fem microcrèdits per la compra de llibres o ordinadors que les famílies retornen al llarg del curs escolar.

Transport escolar: també en col·laboració amb l'escola, aportem unes targetes de viatge per joves que cursen estudis a Ripoll per subvencionar-los part del viatge.

Medicaments: aportem ajuda econòmica per fer front al pagament d'alguns medicaments que puntualment famílies necessiten i que no poden comprar.

Energia: bàsicament, són vals per adquirir bombones de butà durant els mesos d'hivern.

Curs de dibuix: alguns dels nostres usuaris, sobretot gent que està sola, assisteix a un curs de dibuix que realitza un voluntari dos cops per setmana. És una oportunitat per

poder relacionar-se amb altre gent i poder compartir moments d'esbarjo.

Allotjament: Càritas disposa d'un pis d'emergència per poder allotjar persones i famílies amb dificultats puntuals. L'acompanyament de les persones d'aquest espai s'està gestionat juntament amb una tècnica de Càritas Ripollès.

Ocupació: ens arriben moltes peticions de gent que busca feina i, dins les nostres possibilitats, intentem fer el possible per ajudar-los.

Quines són les necessitats més demandades?

Bàsicament es demana aliments i feina. També hi ha una necessitat creixent d'escolta i d'acompanyament.

Arrel de la pandèmia, heu vist incrementades les necessitats d'assistència? Han canviat aquestes necessitats?

Després de la pandèmia les necessitats són les mateixes però s'han fet més incisives en els col·lectius més vulnerables, que ja venien tocats de la crisi del 2009. Potser sí que hem notat més solitud i aïllament, necessitat d'escolta i de companyia de les persones sense una xarxa familiar viva. Hi ha una necessitat de reconeixement de la pròpia dignitat quan la vida et canvia i no tens l'estatus econòmic o social que tenies. Desconeixem encara l'impacte en els adolescents i els joves

d'una societat moltes vegades individualista i utilitària. En els darrers anys, estem acompanyant més gent nascuda al país afectats per anteriors crisis.

Com es financen les ajudes que ofereu?

Càritas Sant Joan es finança a través de donacions de persones de la vila, així com gràcies a les subvencions de l'Ajuntament de Sant Joan. També tenim partides subvencionades per Càritas Espanyola i Càritas Diocesana. Altres vegades els ajuts són "en espècies": serveis jurídics, tècnics socials, programes de desintoxicació d'addiccions, etc. que rebem a través de Càritas Diocesana.

A més, pels voltants de Nadal fem un parell d'activitats que sempre ens ajuden molt, que anomenem Nadal Solidari, i són el concert de Nadal que té lloc al Monestir de la nostra vila i també la guardiola solidària per recaptar diners, que s'utilitzen íntegrament per pagar aliments destinats a les famílies necessitades i desafavorides de la nostra vila.

Com s'han de dirigir a vosaltres les persones que tinguin necessitats?

Qualsevol persona que tingui una necessitat pot posar-se en contacte directament amb la parròquia, al telèfon 972 720 013, o amb Mossèn David, al mòbil 696 008 841 o al correu mossen@monestirsantjoanabadess.es.cat.

També a qualsevol persona de l'equip, com en Víctor Barrera i la Maite Vergés. L'acollida personalitzada és el primer dilluns de mes a la parròquia, on sempre sou benvinguts.

Convidem a que cada persona sigui com un radar, que faci de pont entre necessitats concretes i Càritas, així entre tots i totes arribarem, amb discreció i eficàcia, a poder-nos donar el suport que puguem necessitar.

Martina Reche

L'enginyera naval

L'enginyera naval Martina Reche Vilanova, veïna de la vila i única germana d'una servidora, va guanyar a principis de novembre del 2021 el reconeixement que la International Windship Association entregava en el marc de la COP26, la cimera del clima que es va celebrar a Glasgow entre el 31 d'octubre i el 12 de novembre de l'any passat. Concretament, va rebre el guardó Proposed Research Award, una de les set categories dels Wind Propulsion Innovation Awards 2021, pel seu projecte de doctorat Wind Propulsion Systems for Commercial Ships Modelling, Design and Cost Optimization. El doctorat, que començarà aquest pròxim mes de març amb l'empresa líder en fabricació de veles North Sails, pretén predir la instal·lació més eficient de veles per reduir les emissions del transport marítim.

Què ha significat per tu guanyar aquest premi?

És un orgull molt gran veure que un

projecte que encara no hem ni començat, rebí un reconeixement tan important. Implica una dosi extra d'energia per començar amb força el doctorat, tant per mi com pel meu equip.

El teu equip?

En el projecte no estic sola. Sí que la proposta és meua i la responsabilitat recaurà sobre mi, però per les dimensions que té la investigació tinc el suport d'experts, tant dins de l'empresa com de professors de la Universitat Tecnològica de Dinamarca (DTU). Hi treballarem unes dotze persones en total.

Al març comences el doctorat. Fins quan està previst que s'allargui el projecte i en què consistirà la teua feina?

Seràn tres anys. La meua feina consistirà bàsicament en desenvolupar un programa informàtic que recomani el disseny de les veles més òptim perquè els vaixells mercants minimitzin les emissions.

Al mercat, cada fabricant et vol vendre la seva vela i, com a client, és difícil escollir. Amb el projecte volem determinar -a partir del model de vaixell i la ruta més freqüent- no només el tipus de vela més adient, sinó també la quantitat, les dimensions i la posició que han de tenir a bord.

Com va sorgir la idea d'aquest projecte?

Al llarg de la meua carrera, m'he anat especialitzant en navegació sostenible. De fet, ja el treball de fi de màster el vaig fer de propulsió amb veles i volia continuar la meua carrera professional en aquesta línia. El tema és perfecte perquè combina

el meu objectiu com a enginyera naval, que és poder aportar el meu gra de sorra a descarbonitzar la flota mundial (reduir el petroli que consumeixen), amb la meva passió pels vaixells de vela.

Ara que dius això. Tu navegues?

Sí! Quan estudiava a Barcelona, vam crear el primer equip femení de vela de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC). Durant quatre anys, vam participar en regates universitàries internacionals. Ara, continuem navegant juntes de tant en tant com a hobbie.

Tornant al projecte, creus que dins del sector marítim l'aposta per la navegació sostenible i la reducció d'emissions és forta?

Sí. L'objectiu de la International Maritime Organization (IMO) és que el 2050 s'hagi reduït en un 50% les emissions que genera el transport marítim; actualment suposen el 3% de les emissions de CO2 mundials. En paral·lel, s'estan implementant noves polítiques d'emissions dins la Unió Europea, està previst que s'hagin de pagar impostos en funció del que es contamina. Això fa que ser ecològic deixi de ser únicament un factor ètic i social, si no que passi a ser també econòmic i per llei.

Tu treballes per reduir emissions, tornant a prioritzar la propulsió amb veles. Què té d'innovador?

Tornem a l'origen de la navegació,

però amb la tecnologia actual. Gràcies a l'optimització, aconseguim el mateix impuls que abans feien moltes veles, amb poques i més petites. A més, les veles actuals són totes autònomes i no requereixen augmentar la tripulació.

Hi ha altres models per reduir les emissions?

Hi ha altres opcions com, per exemple, canviar el tipus de fuel substituint el gasoil per hidrogen, amoníac o metanol. Tanmateix, suposen una inversió molt gran perquè queda molta investigació per fer i, si es demostra que funciona, s'hauran de canviar els sistemes de propulsió de les naus i la infraestructura actual. També és una opció condicionada al preu volàtil d'aquests combustibles alternatius. El vent, almenys de moment, és un recurs gratuït.

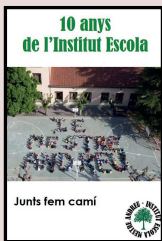
Amb tot, d'on surt la teva passió pel món naval sent de muntanya?

Tot i portar Sant Joan al cor, sempre m'he criat amb el mar a prop. Amb la família passàvem els estius a l'Escala i em vaig impregnar de la passió per la navegació que em va transmetre el papa des de ben petita. Ens va regalar un Optimist i en aquell moment, no li vam fer massa cas. Qui el pogués tenir ara.

Molta sort i bon vent, Martina.

Vent a popa!

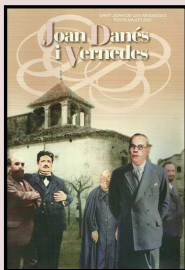
Diversos autors
10 anys de l'Institut Escola.
Junts fem camí.

Autoeditat, 2021
76 pp.

Per tal de commemorar el desè aniversari de la creació de l'Institut Escola Mestre Andreu de la nostra vila, s'ha editat aquest llibret, senzill en la forma però dens de contingut, que vol ser un repàs a la seva creació i de la feina feta en aquesta dècada, posant èmfasi en tots els aspectes de la comunitat educativa. Els autors han estat diversos: des de la col·laboració de l'alcalde fins a molts dels docents que han passat pel centre. El llibre s'inicia amb la història de la seva creació i de les dificultats per tal d'establir l'ensenyament secundari a la nostra vila, així com l'evolució durant els seus deu anys de vida. És molt interessant l'apartat que sota el títol "Trets diferencials del Centre" ens explica tot de projectes propis que, a més, incideixen directament en la implicació del centre educatiu amb diversos sectors de la vila. També es transcriuen diverses entrevistes amb alumnes, exalumnes, professors, que ens donen la seva visió del seu pas per l'Institut Escola. Encara hi ha espai per a parlar del Mestre

Andreu, el professor que tant marcà l'educació a la vila a cavall dels XIX i XX i que dona nom al centre, així com per a detallar les activitats conjuntes i projectes d'innovació, entre d'altres. El llibre es clou amb unes pàgines en blanc per tal que cadascú el completi amb les seves aportacions personals.

Al llarg de les seves pàgines ens podem adonar de la feina ingent que s'ha fet i es continua fent i de la importància cabdal de l'educació de qualitat per una vila com la nostra. I corrobora el que és una veritat indiscutible, l'èxit col·lectiu d'haver pogut aconseguir el que s'havia perdut: que els alumnes no haguessin de sortir de Sant Joan per a cursar l'educació secundària. Ara encara queda que pugui ser una realitat ben aviat la construcció de la resta del centre, per seguir consolidant un projecte educatiu dels 3 als 16 anys. L'enhorabona i per molts anys més.

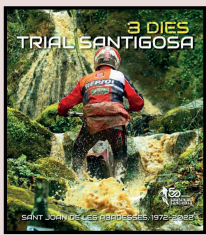
Jordi Casanova i Roca
Joan Danés i Vernetes.
Iniciativa i tenacitat al servei de la vila

Ajuntament de Sant Joan, 2021
40 pp.

El monogràfic de la Festa Major de 2021 ha servit per retre homenatge a Joan Danés, un dels "homenots" santjoanins del segle XX, la figura del qual havia quedat una mica oblidada. És bo de recordar que Danés fou un dels impulsors de diverses de les iniciatives icòniques com la primera restauració del monestir, de la qual fou un gran impulsor, la reorganització del Ball dels Pabordes l'any 1934 i el primer intent de col·locar un monòlit dedicat a *La vaca cega* al Covilar. Això per esmentar només tres de les seves iniciatives culturals. Danés havia nascut -curiosament- a Ripoll i, a vegades, signava amb l'oxímoron "un ripollès santjoaní". Jordi Casanova ens en fa un esbós biogràfic i es para a glossar la seva aportació en especial a les iniciatives que hem assenyalat. A més, ens presenta Danés com un salvador del patrimoni santjoaní, en especial del Santíssim Misteri, durant l'esclat revolucionari del 1936, aportant dades inèdites sobre un tema encara no tractat que a hores d'ara, i que potser ja hauria de començar a deixar de ser tabú. També repassa les diferents publicacions sobre temes locals que l'homenatjat va escriure.

Hi ha encara un altre aspecte sobre el qual el treball no aprofundeix molt perquè se centra més en els afers santjoanins, que és la seva activitat com a directiu del Centre Excursionista de Catalunya. Joan Danés, des d'aquesta posició, promogué la modernització de l'excursionisme, transitant des d'una societat d'excursions i activitats científiques, que és com havia estat fundat, cap a un vessant més esportiu i alpinista. Des del seu càrrec al Centre Excursionista de Catalunya feu de pont per aconseguir implicar personalitats i captar fons per a la restauració del monestir.

El treball de Jordi Casanova encerta perfectament en el subgènere dels monogràfics de Festa Major de Sant Joan: el tractament d'un tema santjoaní amb dignitat i solvència però d'una forma amena i entenedora. Com sempre, Jordi Canelles n'és l'autor del disseny, que aquest cop juga amb l'efecte de les fotografies antigues acolorides. A més, aquest estudi haurà servit d'empenta per a dedicar un carrer a Joan Danés. No es pot negar que se'l tenia ben merescut.

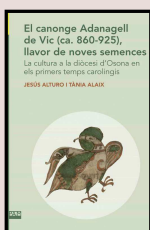
**Nacho Beltran,
Jordi Vilarrodà**
3 Dies Trial Santigosa.
*Sant Joan de les
Abadesses, 1972-2022*

Moto Club Abadesses,
2022
160 pp.

Entre els reeixits actes organitzats per commemorar els 50 anys dels 3DTS destaca -a banda de l'estrena de l'excel·lent documental produït per a l'ocasió-, l'edició d'aquest llibre que ha fet honor a la importància de l'esdeveniment. Ha estat editat en gran format, en tres idiomes -català, castellà i anglès- i donant una gran importància al material gràfic, amb unes fotografies magnífiques, tant les històriques dels inicis com les més actuals. Tractant-se d'un producte eminentment gràfic, el text és molt precís i aporta moltes dades, sense enfarregar. El llibre es divideix en deu capítols que volen abastar les diverses facetes d'aquesta prova, la segona en importància de les de més d'un dia, només superada pels 6 dies d'Escòcia. Després d'explicar la gènesi de la prova, s'hi repassen les grans marques de motos i els pilots de primer nivell que hi han passat, però també hi ha un espai dedicat

als pilots aficionats, que durant uns dies poden competir al costat dels seus ídols.

També hi ha un apartat en el qual es detallen els canvis que ha hagut d'anar fent la prova al llarg dels temps per tal d'afrontar les dificultats i superar els nous reptes que han anat sorgint. Molt merescut és el capítol dedicat al qui fou una de les ànimes de la prova, el director de cursa Ricard Pinet. No podia faltar tampoc un capítol dedicat a la profunda identificació de la prova amb la vila, expressats en la quantitat de santjoanins que hi han col·laborat a tots nivells. Encara hi ha espai per parlar de les altres proves i activitats del Moto Club Abadesses, i per a fer una mirada al futur per esbossar com es podrà garantir la continuïtat d'aquesta prova, que transforma cada Setmana Santa la nostra vila en l'epicentre mundial del trial.

**Jesús Alturo i
Tània Alaix**
*El canonge
Adanagell de Vic
(ca.860-925), llavor
de noves sementes.
La cultura a la
diòcesi de Vic en els
primers temps
carolingis*

Publicacions de
l'Abadia de
Montserrat, 2021
276 pp.

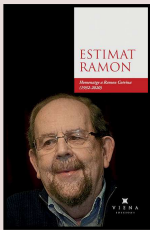
Els investigadors Alturo i Alaix han centrat els seus estudis en la història de la cultura en l'època medieval, revisitant la documentació que ens ha arribat fins avui, formulant noves interpretacions del seu contingut, a vegades discordants amb les que havien estat tradicionalment vigents i acceptades. En aquest llibre centren la seva atenció en la restauració del bisbat de Vic després de la presència sarraïna i les lluites posteriors, basant-se en la documentació conservada de l'època, part de la qual corresponent al monestir de Sant Joan, fundat en aquells moments. Posen el focus especialment en el canonge Adanagell, secretari de Gotmar, el primer bisbe de la diòcesi restaurada. Adanagell era un "homo scholasticus", com l'anomenen, clau en la redacció de manuscrits del bisbat i en la transmissió de la cultura.

dels Reis, de la Bíblia, a Riquell. Alturo i Alaix creuen haver identificat aquesta persona com una monja del monestir de Sant Joan, cosa que demostraria el nivell cultural del monestir i que les seves monges també sabien llegir, cosa no gaire freqüent en l'època.

El llibre es completa amb una nova edició crítica d'alguns textos i amb la seva traducció. Destaquen en el cas de Sant Joan un desistiment de judici de 913 i l'elecció de l'abadessa Adaleds -més coneguda com a Adalaisa-, el 949. Els autors han anunciat la pròxima publicació d'un treball centrat en el cenobi santjoaní en temps de les abadesses que ben segur que aportarà noves perspectives.

Tot i que és un llibre tècnic, el contingut és molt interessant i ens ensenya com una investigació feta amb coneixements sòlids sempre pot posar més llum en qüestions que semblaven no poder donar més de si, fins a aconseguir, en aquest cas, la reconstrucció de la història cultural del bisbat de Vic en aquella època.

El monestir de sant Joan apareix citat en moltes ocasions al llarg del text. Ara bé, la novetat que aporta aquest llibre i la que més ha transcendit, és la identificació de la primera usuària catalana del préstec bibliotecari. En un inventari de llibres de Vic del 971 consta que s'havia deixat un llibre

Diversos autors
Estimat Ramon.
Homenatge a Ramon Cotrina (1932-2020)

Viena Edicions, 2021
188 pp.

Ramon Cotrina ens deixà l'abril de 2020. Afortunadament, se li va poder per un reconeixement en vida amb motiu de l'edició del llibre *Retaule de pols i altres contes*, que recollia diversos textos sorgits de la seva ploma. Aquest nou llibre és un altre homenatge que li han volgut tributar alguns dels seus amics. S'inicia amb un conjunt inèdit de poemes i cançons de Cotrina. També s'inclouen alguns fragments de traduccions, una faceta que també havia conreat l'homenatjat: hi trobem contes de Wolfgang Borchert, o el conegut *Pregàries* de Michel Quoist, així com alguns poemes

escrits originàriament en castellà pel santjoaní Joan Bta. Bertran. A continuació, s'han editat diversos textos que Cotrina havia escrit per a publicacions i opuscles, molts d'ells dedicats a temes santjoanins. Finalment, es publiquen un seguit de textos dels seus amics que ens donen una visió de la figura d'aquest escriptor santjoaní, encara poc conegut a la seva vila natal. Un llibre que ens apropa a la seva figura i a la seva obra, la d'un home compromès amb llengua, la cultura i amb la terra i un santjoaní de soca-rel.

Dolors Vilamitjana i Carandell
Biografia, inventari i transcripció de l'obra literària de Josep Picola i Soler (1913-2002)

Autoedició, 2022
312 pp.

Tenim a les mans una nova aproximació a l'obra del santjoaní Josep Picola. Els seus llibres de poesia havien estat autoeditats i ja no estaven a l'abast dels lectors. El 2013, amb motiu del centenari del seu naixement ja es va editar una petita antologia i ara, ens arriba aquest nou llibre, amb un abast més ampli. No només vol ser una edició pràcticament completa de la seva obra, sinó també que ara tenim un esbós biogràfic que ens ajuda a emmarcar-la, per exemple les seves vivències durant la guerra civil que marcarien part del que escrigué. El llibre

ens aporta gran part de la seva obra inèdita, per exemple la seva poesia en llengua castellana -amb una producció molt menor que en català-, o bé una obra de teatre que també va escriure. Realment recopilar tot aquest volum de versos ha estat una obra ingent, ja que ell escrivia molts dels seus versos en fulls dispersos, llibretes i papers reaprofitats. L'edició ha mantingut la manera d'escriure de l'autor, però ha regularitzat les puntuacions, per tal de fer més llegible les seves poesies.

Sant Joan als CD's

Marcel Miquel / Joan Garcia

Txarango
El gran ball
Halley, 2021

MM. Es pot ben dir que la pandèmia ha estat un desastre per a les bandes, que han hagut de resignar-se a perdre l'oportunitat de presentar la seva música en viu durant molts mesos. A Txarango aquest desgavell els va enganxar precisament quan estaven ultimant la seva gira de comiat, de molta complexitat, perquè havia de comptar amb una carpa pròpia. Ho van haver d'aturar tot i ajornar de moment la seva retirada, que al final s'ha hagut de convertir en definitiva. El més positiu per als seus seguidors és que gràcies a aquesta circumstància han tret un nou disc doble -ara sí, el darrer-, en el qual la banda torna a enregistrar els seus temes de més èxit, acompanyats d'un estol d'estrelles del panorama musical català.

La nòmina d'invitats és llarguíssima: destaquem Lluís Llach, Stay Homas, Joan Dausà, Andrea Motis, Nil Moliner, Lluís

Gavaldà, Gerard Quintana, Miki Núñez, Zoo i Judit Neddermann, entre molts d'altres. Això diu molt de la seva capacitat aglutinadora de les diverses vessants de la música en català. S'ha definit Txarango com un grup intergeneracional, que agrada tant a pares com a fills; en aquest disc es demostra també que el grup també és capaç de connectar amb col·legues de diverses generacions: des dels pioners de la Nova Cançó fins als artistes emergents, passant per les estrelles del Rock Català dels 80 i 90.

Un últim regal d'un grup que sens dubte passarà a la història de la música popular d'aquest país i que a Sant Joan hem gaudit especialment, perquè ens han portat un festival, el Clownia, que esperem que no acabi arrossegat amb la dissolució del grup i sigui capaç de revivre mantenint la flama del seu llegat.

Eduard Fontbona
Catalan Sonatas.
 Vol. III
 Ars Harmonica, 2021

MM. Es tracta d'un disc ben curiós: el pianista Eduard Fontbona ens ofereix un nou volum de la sèrie "*Catalan Sonatas*", dedicada a músics catalans situats a cavall dels segles XVIII i XIX, força desconeguts del públic en general i les partitures dels quals han quedat arraconades en arxius. És el cas de Pau Marsal, Josep Freixenet, Josep Gallés, Pere Rabassa i, per la cosa que més ens interessa a nosaltres, Josep Nonó. Aquest músic santjoaní feu carrera a Madrid, prop de la casa del Duc d'Osuna i la casa Reial, i fou el fundador del primer Conservatori de Música de la capital. El fet que es confongués el carrer dedicat a Sant Joan a aquest músic amb Jaume Nunó (que havia de ser un parent seu) provocà l'error en la identificació del Palmès com a casa natal de l'autor de l'himne de Mèxic.

De Josep Nonó se n'havia enregistrat una simfonia, fa força anys, i ara en aquest disc podem sentir dues de les seves sonates. Tot el treball, però especialment aquestes dues

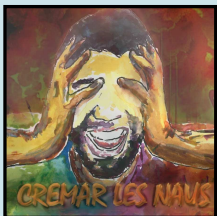
peces, està impregnat d'un esperit naif. Les dues sonates de Nonó són en realitat uns exercicis per complementar el seu manual d'ensenyament de piano. Uns exercicis de caràcter fàcil, que recorden de lluny les obres senzilles primerenques de Mozart o l'àlbum d'Anna Magdalena de J.S. Bach. A aquest caràcter infantil s'hi afegeix el fet que estan interpretades en un piano Rhodes: un piano elèctric utilitzat cap als anys setanta per a la música juvenil. És un teclat que, en lloc de vibrar-hi cordes, hi vibren làmines metàl·liques amplificades, talment fos un xilòfon amb tecles. L'autor justifica l'ús d'aquest instrument argumentant que l'important és la música, no el mitjà amb el qual ens arriba, és a dir, que cal fixar-se en el fons i no en la forma. Hi ha encara un altre element desconcertant, que és la presència en acabar les peces de cants d'ocells, sons de natura, campanes... En definitiva, una presentació del tot original i un xic agosarada en un disc de música clàssica.

Nu Drama
Fases Nulars
 Autoeditat - 2021

JG. El raper, cantant, actor, traductor i poeta santjoaní Ricard Soler explora més que mai les barreres entre la poesia i el hip-hop i trap en el seu darrer disc *Fases Nulars*, publicat el novembre de 2021. En aquest cas les bases instrumentals són del músic Asra3 i la gravació, mescla i masterització de la majoria de les cançons de Gravy, amb il·lustració de Laia Baldevey. Com és habitual, les seves lletres, ja per si soles, podrien considerar-se com una obra poètica amb sentit artístic

propi i de qualitat, però cantades per Soler i acompanyades de l'electrònica acaben prenent una altra dimensió. A més de la coherència musical, els temes de les seves cançons són reflexius i malenconiosos, i descriuen petits cataclismes personals, però amb un regust de catarsi. Una mescla poc comuna -si no única- en el panorama musical de hip hop en català. Tres de les cançons tenen videoclip, que podeu veure al seu canal [YouTube.com/NuDrama](https://www.youtube.com/NuDrama)

Ferran Capdevila Mas
Creumar les naus
 Autoeditat - 2022

JG. El santjoaní Ferran Capdevila Mas ha publicat el seu primer treball amb cançons originals, *Creumar les naus*, només sis anys després d'agafar una guitarra per primera vegada i començar a cantar. Conté sis cançons i, tot i tractar-se d'un disc de debut, té una producció professional a càrrec de Miquel Cuixart i Unai Izaguirre. En Ferran es considera una persona introvertida, però el disc és un veritable viatge introspectiu. En aquest sentit, ell descriu la música com a una eina per a explicar-se artísticament, però també com a persona. De fet, confessa que hi ha coses al disc que ni explica als familiars ni als seus amics, i que escoltar-lo és una forma de conèixer-lo. Té el somni utòpic que

pogués dedicar la meitat d'una jornada a la seva professió (és enginyer) i l'altra meitat a la música. Pel que fa a l'acompanyament, hi trobem instruments electrònics i d'altres interpretats per Izaguirre (guitarra, baix i percussió) i les cançons tenen estil a cavall del pop, la cançó d'autor, un detall indie i alguna base sincopada del reggae, en les seves diferents combinacions, depenent del tema. Però quan llegiu una crítica i trobeu etiquetes musicals fugiu-ne, i escolteu el disc vosaltres mateixos. De fet, nosaltres quasi hem descobert més estils que cançons. Podeu escoltar *Creumar les naus* a Spotify, i també podeu adquirir el disc en format CD.

ABRIL 2021

L'Ajuntament destina 8.000 € en ajudar bars, cafeteries i restaurants

L'Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses va aprovar, en el ple municipal d'abril, la creació d'una sèrie d'ajuts per un import de 8.000 euros destinats a bars, cafeteries, restaurants o tavernes del municipi que s'havien vist perjudicats per les mesures restrictives per prevenir els contagis de Covid-19.

Cada establiment que va sol·licitar l'ajuda va rebre una quantitat determinada en funció de la grandària de la superfície. Així doncs, als locals de fins a 100 metres quadrats els corresponien 350 euros; el d'entre 100 i 200 m², 450 euros; i, finalment, els de més de 200 metres, 550 euros. Per poder optar a aquestes ajudes s'havia d'estar empadronat a la vila abans de l'1 de gener del 2020, estar donat d'alta del cens de l'impost d'activitats econòmiques, tenir l'activitat legalitzada a la vila, i estar al corrent de les obligacions tributàries. Finalment, sis negocis varen fer els tràmits i, dels 8.000€ inicials pressupostats, se'n van atorgar 2.400€.

Sant Joan invertirà 550.000 € a la Colònia Llaudet per rehabilitar un edifici i crear un espai polivalent de treball i un museu virtual

L'Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses va aprovar el projecte PECT "Girona Patrimoni Actiu" que ha de servir per reactivar el patrimoni industrial del municipi a través d'una sèrie d'estratègies de revitalització econòmica i social del patrimoni en desús. El batlle de

Sant Joan va concretar què es farà a l'edifici situat al darrere de la fàbrica vella de la Colònia Llaudet i que està just al costat de les naus que ja tenen activitat econòmica.

El viver de creatius el gestionaria la Unió Intersectorial Empresarial del Ripollès, juntament amb l'Ajuntament. En aquell indret també s'hi preveu que pugui ubicar-s'hi un bar i una cafeteria. El PECT preveu una inversió de 550.000 euros, dels quals n'hi ha 275.000 que provenen de la conselleria de Presidència, 137.000 que estan subvencionats per la Diputació de Girona i 85.000 pel Departament de Cultura.

MAIG 2021

La Cervesa Minera Gol Rush obté el segell de qualitat Girona Excel·lent

La Cervesa Artesana Minera Gold Rush va obtenir el segell de qualitat agroalimentària Girona Excel·lent de la Diputació de Girona en la quarta edició d'aquest concurs. Aquest segell es va crear l'any 2014 i s'entrega de forma bianual. L'empresa establerta a Sant Joan de les Abadesses i forjada a Ogassa ja va ser reconeguda amb aquest segell en el certamen del 2018-2019 per la cervesa Minera Avet Hefeweizen. En total, es van premiar 79 productes elaborats per empreses de les comarques gironines com embotits, olis, arrossos, làctics o cafès. Durant dos anys, la Minera Gold Rush pot utilitzar la marca Girona Excel·lent i es podrà beneficiar d'accions de promoció i difusió gràcies a la seva participació en fires i esdeveniments especialitzats, tenint campanyes de comunicació i publicitat i, a més, gaudint de serveis de formació i de treball en xarxa empresarial. Per escollir els productes guanyadors, es van fer una sèrie de tasts a cegues per valorar-los en què van participar 41 tastadors representatius del sector agropecuari, la gastronomia i la restauració.

Millora a l'N-260 després de l'esllavissada al Pont d'Oganes

Les obres a l'N-260, al pont d'Oganes on es va produir l'esllavissada a principis del novembre de 2020 per un episodi intens de pluges van accelerar, també, les obres de millora en aquest punt que ja estaven previstes per més endavant, per minimitzar les afectacions i aprofitar sinergies. Les obres, però, van obligar a restringir la circulació i a donar pas alternatiu de vehicles en un sol carril amb semàfors al pont d'Oganes. En un punt de l'estructura es va detectar una esquerda que podia fer anys que s'havia iniciat i que podria suposar un perill l'estructura. Tot i que, en un principi, la restricció de la circulació només havia de durar tres setmanes, l'esquerda va obligar a allargar-la fins al mes d'agost. Les obres també es varen aprofitar per millorar l'accés a Ogassa, després de la compra dels edificis de Can Victu per part de l'Ajuntament.

Sant Joan vota millorar la palanca de la Batllia en els seus primers pressupostos participatius

La millora de la palanca de la Batllia va ser la proposta guanyadora dels primers pressupostos participatius de la història de Sant Joan de les Abadesses. Des de feia uns anys, aquest pont penjant estava tancat al públic perquè no complia amb l'estat i les mesures de seguretat necessàries per passar-hi. Es tracta d'una petita construcció que permet el pas des de la colònia Llaudet fins a la Ruta del Ter. Les obres han consistit en la substitució dels taulons, les guies travesseres, la col·locació dels cables d'acer trenat i de nous tensors, i un mallat de seguretat en paviment i baranes. La proposta guanyadora va obtenir el 61,2% dels vots, un total de 280 sufragis. Una diferència de 131 vots respecte a la segona proposta que més va agradar als santjoanins, que va ser la millora de la seguretat al parc infantil de l'Abadia que, amb un cost de 16.400 euros, va rebre 149 vots i el 32,6% dels sufragis. El podi

el va completar la iniciativa per suprimir barreres arquitectòniques al recorregut de la Plaça Major al Consultori Local per un import de 28.300 euros. Aquesta proposta va recopilar 122 vots, el 26,7% dels sufragis. Es va inaugurar el dissabte 2 d'abril de 2022.

Mas el Pujol tanca l'accés a camins populars que passen per la seva finca

El ramader i formatger que es va instal·lar fa més de quatre anys al Mas Pujol de Sant Joan de les Abadesses, segueix sense accés a la finca en vehicle havent de passar pel riu per arribar-hi. El problema que té és que quan plou molt i el riu porta un cabal determinat, és impossible passar-hi i sovint pateix avaries al cotxe per l'aigua. Cansat de la situació i que no s'hagi solucionat la seva necessitat, va decidir tancar el pas als diversos camins populars que passen per la seva finca el maig de 2021 i, tot i que els va reobrir per tal de donar marge als gestors dels recorreguts que passen per allà per tal que trobessin rutes alternatives, després d'informar-los de la seva intenció, va tancar definitivament el pas dels senders que passaven pel Mas el Pujol el març de 2022.

JUNY 2021

Finalitzen les obres de reparació de la pujada de Sant Antoni

A l'agost varen acabar les obres de reparació de l'esllavissada a la pujada de Sant Antoni, deguda a un

accident geològic inestable que malmet la carretera sovint, sobretot, després de produir-se episodis de pluges intensos. L'actuació va tenir un cost de 185.600 euros. L'obra va ser finançada al 100% gràcies a la subvenció del Pla Únic d'Obres i Serveis de Catalunya i de l'ajuda rebuda per fer front a les conseqüències del temporal Glòria.

Les zones més afectades de la carretera són les que es troben al primer tram de la pujada, ja que l'asfalt està damunt d'una capa compacta de gresos i margues que llisca lentament damunt de la següent capa d'argiles i sorres. En algun d'aquests punts l'aglomerat de l'asfalt s'havia trencat, fins al punt de disminuir l'amplada de circulació de la carretera en tres trams puntuals que sumen una superfície aproximada d'uns 1.000 metres quadrats. En el futur, està previst que es facin més actuacions d'aquesta línia en un tram més baix de la carretera per ajudar a contenir l'argila que baixa.

SETEMBRE 2021

David Rovira i Georgina Gabarró guanyen la prova reina de 28 quilòmetres de la Taga Evo 2040 de Sant Joan

David Rovira va ser profeta a la seva terra i va guanyar la 22a edició de la Taga Evo 2040 de Sant Joan de les Abadesses, que l'any 2021 també formava part del calendari de la Copa Catalana de curses de muntanya de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya. El corredor santjoaní va completar els 28 quilòmetres i 2000 metres de desnivell positiu de la prova reina en 2 hores 48 minuts i 22 segons. El seu principal rival, Sergi Garcia, va arribar 1 minut i 45 segons després. De fet, Rovira va apuntar que aquest era el seu gran objectiu de la temporada: guanyar a casa. El tercer classificat va ser Marc Ollé, a gairebé quatre minuts i mig del vencedor. A la categoria femenina, Georgina Gabarró va ser molt superior i, només de sortir, es va poder enganxar al primer grup d'homes i va perdre de vista les seves principals rivals. Gabarró va fer un temps de 3 hores 32 minuts i 3 segons. Cèlia Balcells i Ona Castellsagué van completar el podi a gairebé 7 i 9 minuts respectivament.

Remodelació de l'aparcament de les Cinc Fonts

Les obres d'ampliació de l'aparcament i la creació d'una zona enjardinada a l'espai de les Cinc Fonts de Sant Joan de les Abadesses tindran un cost de 260.000 euros, el 50% del qual és finançat pel fons europeu FEDER en el marc del projecte Xarxa d'espais de contacte amb el riu Ter. En principi, el termini d'execució de les obres és de nou mesos de durada; per tant, cap al mes de juny del 2022 haurien d'estar enllestides, just abans de l'estiu per poder acollir els visitants que venen a Sant Joan durant aquest període. Aquest aparcament va néixer fruit d'uns dipòsits de runa que s'hi van posar en el seu moment i calia condicionar-lo, arreglar-lo i sanejar-lo. El nou projecte només tindrà una terrassa amb un petit desnivell al centre i hi haurà lloc per encabir-hi 90 vehicles. A més, es construirà un talús al marge del riu que servirà per separar l'aparcament dels habitatges i per facilitar la circulació dins d'aquest. A la zona central hi haurà una illeta en forma d'ametlla amb un petit jardí on hi cabran 30 cotxes que estarà envoltada pels carrils per desplaçar-se, i al voltant d'aquest, la resta dels 60 aparcaments en bateria.

La vegetació que s'hi plantarà permetrà tancar el talús visualment, i recuperarà el bosc de ribera de la part inferior.

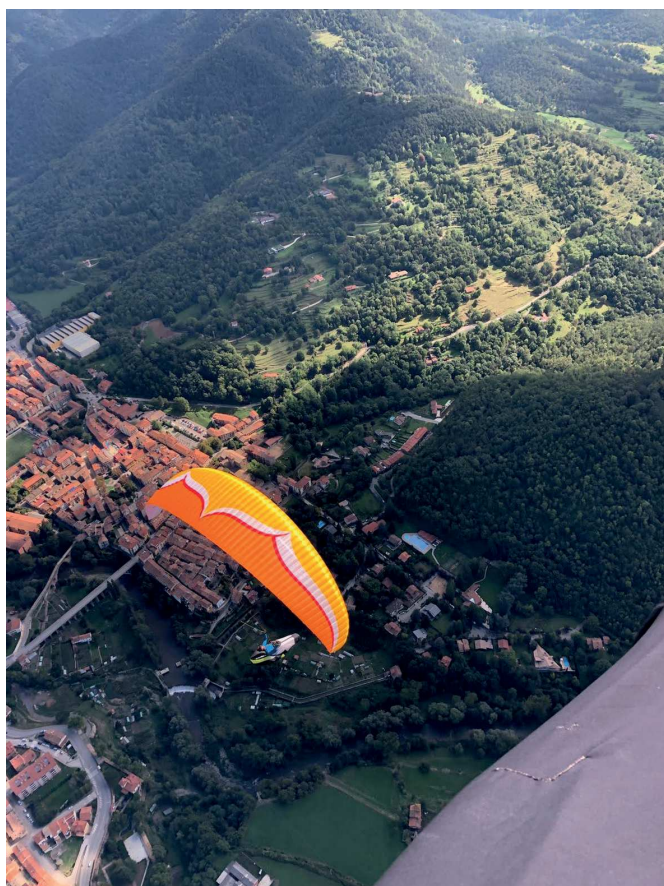

Sant Joan acull el Campionat de Catalunya de Hike & Fly de parapent

Sant Joan de les Abadesses va acollir una prova del Campionat de Catalunya de Hike & Fly, que en anglès literalment significa "camina i vola". A la competició van participar-hi un total de 17 parapentistes i els tres primers van ser socis del club santjoaní. Amb un temps de 3 hores, 43 minuts i 30 segons, el ripollès Jordi Vilalta va ser el més ràpid per davant d'Aniol García i Fredi Tuset. La prova va compartir sortida amb la Taga Evo 2040 i els participants van haver de pujar el Puig Estela corrents, una ascensió de 7 quilòmetres i 1.200 metres de desnivell positiu, amb el parapent a l'esquena. De fet, dos dels participants van arribar entre els 20 primers de la cursa del Taga, que es disputava el mateix dia. El recorregut anava fins a la vertical de la Ruta del Ferro i virava cap a Camprodon abans de tornar al Puig Estela. D'allà, al Taga, Vallfogona i acabava amb l'aterratge final a Sant Joan. Els participants havien de passar per una sèrie de balises perquè fos vàlid. Era un traçat factible i dissenyat per gent de la federació i persones del terreny que coneixien l'aerologia de la zona.

Diumenge també es va fer una jornada no competitiva amb més d'una trentena de parapentistes. Van poder fer un vol de baixada d'un desnivell de 300 metres i; fins i tot, les condicions eren prou bones per arribar a Sant Joan. De fet, era una presa de contacte per captar gent que s'havia iniciat fa poc. El cap de setmana també es va fer una conferència al Palmàs de Carles Torres i Jordi Farré, que van explicar la preparació i l'experiència en primera persona a la cursa X-Pyr, que travessava els Pirineus d'oest a est volant i caminant.

A finals d'any, l'entitat va impulsar una campanya de micromecenatge per publicar dos mapes topogràfics encavalcats de 98x68 a escala 1:50.000 on hi apareixen els millors llocs per fer enlairaments, els camins per accedir-hi, els corrents d'aire de la zona, les tèrmiques de serveis o els refugis i cabanes de pastor.

OCTUBRE 2021

La XES Ripollès, la Dinamo i l'Ajuntament promouen l'habitatge cooperatiu

L'Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses va acollir una jornada per explicar què és l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús. El consistori santjoaní i la Xarxa d'Economia Solidària del Ripollès van encarregar un estudi de viabilitat, finançat per la Diputació de Girona, sobre dues oportunitats al poble per crear aquest tipus d'habitatge com són els blocs de pisos de la Colònia Llaudet i l'antiga caserna de la Guàrdia Civil a la carretera de Camprodon.

En el cas de la Colònia Llaudet, els habitatges són propietat de l'Incasòl i caldria aconseguir una cessió de l'ús per un període llarg d'anys en favor de la futura cooperativa. Pel que fa a l'antiga caserna de la Guàrdia Civil, actualment és propietat del Ministeri de l'Interior.

El grup promotor, un conjunt de persones que creen una cooperativa d'habitatge, ha de fer una aportació inicial perquè es pugui fer l'obra i buscar la resta del finançament a través d'entitats d'estalvi cooperatiu com Coop57, i un cop engegat el projecte, pagar una quota. L'aportació inicial es pot recuperar en el moment de marxar de l'habitatge.

Els principis de l'habitatge cooperatiu són l'absència de lucre, l'assequibilitat i inclusivitat dels projectes, el foment de l'autogestió, i la corresponsabilitat amb l'entorn i el dret a l'habitatge, entre d'altres. En aquests moments, la XES Ripollès està coordinant un grup de persones interessades en aquest tipus d'habitatge, sorgit arran de les reunions posteriors a la jornada inicial.

Sant Joan ja té un mural de ceràmica que recorda el mil·lenari de l'expulsió de les abadesses del monestir el 1017

Sant Joan de les Abadesses compta amb un nou mural de ceràmica artesanal fet amb motiu del mil·lenari de l'expulsió de les abadesses del monestir santjoaní, un fet històric que es va produir l'any 1017 i que es va celebrar el 2017. L'obra està ubicada al carrer Bisbe Soler i ha estat feta pel taller de les monges benedictines de Sant Benet de Montserrat. En aquest monestir fa

més de 50 anys que fan ceràmica perquè, en el seu moment, les monges van estudiar a l'Escola Massana d'art i disseny de Barcelona.

El mural està fet a mà i s'hi poden veure les cinc abadeses que varen estar al capdavant d'aquest monestir fundat l'any 885 i que va estar dempeus fins al 1017. Així doncs, hi ha la famosa Abadesa Emma, Adelaida, Ranlo, Fredeburga i Ingelberga. El mural consta de 207 rajoles cuites a 960 graus amb esmalts fets amb fórmules pròpies del taller de Sant Benet, i escollint els colors que anessin d'acord amb l'entorn on s'ha col·locat. Al mural també hi ha una sèrie de capitells i els noms d'algunes monges del monestir com Quíxol, filla del Comte Guifré i germana d'Emma, l'abadessa fundadora, Riquilda, Enquila, Caríssima, Elo, Gurgúria i Letgarda.

poble ja són d'aquesta tecnologia després d'una inversió d'uns 443.000 euros, la meitat dels quals van arribar provinents de l'Instituto para la Diversificación y Ahorro de la Energía i 30.000€ a través del Pla a l'Acció de la Diputació de Girona i aviat es canviarà la resta gràcies a una ajuda FEDER i, de nou, amb la Diputació de Girona.

El canvi permetrà reduir la factura en un 70% no només per la diferència del canvi d'enllumenat, sinó també per l'ajust de potències. El consistori santjoaní també té previst col·locar plaques fotovoltaïques per poder fer autoconsum a través dels equipaments municipals. Ara ja s'ha demanat les subvencions i ja es disposa dels projectes per fer-ho en els pròxims mesos. L'Ajuntament també preveu instal·lar plaques al taulat del pavelló municipal per crear una comunitat energètica compartida.

BBVA mantén el caixer i continua oferint serveis financers a Sant Joan de les Abadesses

El BBVA, que havia anunciat el tancament de les seves oficines a Sant Joan de les Abadesses, finalment va decidir mantenir el caixer i continuar oferint serveis financers al mateix local a través d'un agent col·laborador que ofereix assessorament i que fa les gestions que fins ara es feien a l'oficina. En el cas que alguna gestió requereixi alguna acció addicional, l'agent col·labora en la tramitació i l'acompanyament.

NOVEMBRE 2021

Sant Joan canviarà a LED tot l'enllumenat del poble i crearà una comunitat local d'energia

Sant Joan de les Abadesses continua apostant per la transició i l'eficiència energètica i per les energies renovables. La idea del consistori és que, en poc temps, pugui passar tot l'enllumenat públic a LED. En la darrera dècada ja s'ha canviat prop d'un 40% de l'enllumenat a baix consum i s'havien canviat els pàmpols per reduir la contaminació lumínica cap a l'exterior, però l'any 2019 es va iniciar el procés per passar totes les làmpades a LED. Actualment, la meitat de les lluminàries del

Després de l'anunci del BBVA de tancar l'oficina de Sant Joan de les Abadesses, l'Ajuntament i la Unió de Botiguers varen iniciar una recollida de signatures per tal de demanar la reconsideració de la decisió. Paral·lelament, el consistori va obrir converses amb representants de l'entitat bancària per trobar una solució i que es continuessin prestant els serveis de forma presencial, defensant que Sant Joan de les Abadesses és un punt estratègic per les persones que de la Vall de Camprodon o La Garrotxa que van fins a Ripoll o Vic, i viceversa, i també per la gran presència de gent gran que necessita una assistència presencial.

Inici de les obres per fer arribar la fibra òptica i els serveis al veïnat de Sant Antoni

Al novembre varen començar les obres per fer arribar la fibra òptica a la torre de comunicacions de Sant Antoni i a la casa-ermita que ha d'acollir una infraestructura turística. L'arribada de la fibra a la torre de comunicacions permetrà avançar-se, estar preparat i facilitar que les operadores de telecomunicacions puguin desplegar i oferir xarxa 5G als santjoanins i santjoanines tan bon punt la Xarxa Oberta de Catalunya estengui els seus serveis a la nostra vila. Aquesta tecnologia augmentarà la velocitat de transmissió de dispositius mòbils i multiplicarà el nombre màxim de dispositius connectats, i és clau per l'anomenat "internet de les coses".

Aprofitant les obres de canalització per la fibra, l'Ajuntament també ha aprofitat per fer arribar la línia de baixa tensió i mitja tensió fins a la central transformadora que es troba al costat de la casa de Sant Antoni, i també fer les canalitzacions de la xarxa d'aigua potable que permetran subministrar aquest servei al futur hotel, restaurant, però també a tots els habitatges que hi ha a la pujada i que en l'actualitat no disposen de connexió a la xarxa d'aigua pública.

La Biblioteca Josep Picola posa en marxa un club de lectura infantil

La Biblioteca Municipal Josep Picola va engegar un Club de lectura infantil per a nens i nenes de 7 a 11 anys, gràcies a la col·laboració voluntària de la mare i professora Montserrat Blanch. La intenció és fer entre tres i quatre sessions a l'any. La primera sessió es va fer al gener amb el guanyador del premi Folch i Torres de 2020, Els pòstits del senyor Nohisoc, de Tina Vallès.

La segona sessió es va fer a l'abril amb *Amy i la biblioteca secreta*, d'Alan Grantz. En total, hi ha prop de 25 infants que sol·liciten els llibres en préstec i participen en les trobades, que també compten amb sortejos entre els nens i les nenes assistents.

A més d'aquesta activitat, que s'uneix al Club de lectura per adults, la Biblioteca Josep Picola també ha iniciat unes matinals de jocs de taula, l'últim dissabte dels mesos senars. Per últim, l'equipament ha ampliat horaris. Des del gener, a més d'oferir els seus serveis de dilluns a divendres, de 15 a 19 h, i els dissabtes, de 10 a 13 h, també obrirà els dilluns i els dijous, de 10.30 a 14 hores.

DESEMBRE 2021

Els regidors i regidores del 3r Consistori Juvenil escullen Oriol Camprubí com a nou alcalde

El dilluns 13 de desembre de 2021 es va celebrar el ple de constitució del Consistori Juvenil, a la sala de plens de l'Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses. En l'acte, els representants i les representants de l'alumnat escollits per a formar-ne part varen prendre possessió del càrrec i també varen escollir el nou alcalde.

Va ser necessària una segona ronda de votacions, ja que en la primera, Oriol Camprubí va sumar cinc vots, els mateixos que Pau Poveda, i Doaa Amouri en va rebre un. En la repetició, els infants només podien escollir un dels dos alumnes més votats en l'anterior i, en aquesta ocasió, set alumnes varen votar Camprubí, i quatre varen optar per Pau Poveda.

Camprubí va rebre la vara d'alcalde de mans de l'alcalde Ramon Roqué i en el seu discurs va reaccionar a l'elecció: "Estic content d'haver sortit alcalde. Intentaré fer-ho el millor que pugui i millorar el poble, i espero ser responsable en tot".

Formen part d'aquest 3r Consistori Juvenil: Flora Caparrós Bellapart, Natàlia Moya Rodríguez, Èric Fajula Vaquer, Bruna Tusset Paracolls i Kate Robreño Cuende de 5è de Primària, i Abdalaziz Benaissati Azzidi, Pau Gualda Rey, Doaa Amouri Aabaslama, Oriol Camprubí Vilalta, Laura Briceño Rigat i Pau Poveda Pérez, de 1r d'ESO.

Manual de bones pràctiques ambientals

L'Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses, a través del Centre d'Educació Ambiental Alt Ter (CEA Alt Ter), ha elaborat una diagnosi i un manual de bones pràctiques ambientals després de fer enquestes i entrevistar a membres de les entitats i analitzar la informació recollida. La iniciativa s'emmarca en la voluntat de la vila per continuar reduint els residus que genera, que des de l'any 2005 va optar pel sistema de recollida porta a porta que assegura un increment de la separació de residus i el reciclatge, i una disminució del rebuig.

El manual inclou recomanacions sobre aspectes com la comunicació, les compres, el seu local, la mobilitat dels seus socis i sòcies, la mateixa activitat de l'entitat, entre d'altres. El manual es farà arribar a les entitats per tal que pugui ser una eina pràctica i de compromís amb el medi ambient, tant a l'hora d'organitzar activitats com a l'hora de desenvolupar polítiques ambientals al municipi. En els pròxims anys, es contempla fer un seguiment d'aquest procés per tal d'assessorar i ajudar les entitats locals a implementar aquestes bones pràctiques ambientals. D'altra banda, també s'editarà una petita publicació per resumir la informació que hi ha al manual, i que ja es pot consultar a l'apartat de Medi Ambient.

SANT JOAN DE
LES ABADESSES
+SOSTENIBLE

MANUAL DE BONES PRÀCTIQUES AMBIENTALS

ENTITATS

GENER 2022

Un nou eix cívic connecta la Coromina del Bac amb el centre de la vila

L'Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses va habilitar un carril bici que uneix la plaça Clavé i la Coromina del Bac a través d'un itinerari reservat per a bicicletes, patinets i altres vehicles d'ús personal, en especial, cadires de rodes, i que passa per diversos equipaments com la Fundació Emma, el Consultori Local, el Camp Municipal d'Esports i el pavelló o l'Institut Escola Mestre Andreu.

Consta d'un carril reservat, de doble direcció, de dos metres i mig d'amplada, amb senyalització horitzontal i vertical, de 800 metres de recorregut i que se situa a l'alçada de la calçada. També té elements separadors i fitons de protecció per millorar la seguretat de les persones que l'utilitzaran. De forma addicional també s'ha instal·lat aparcaments de bicicletes segurs, dotats amb endolls per carregar les bicicletes elèctriques.

La mesura va generar rebuig entre alguns veïns i veïnes del carrer Ramon d'Urg, que varen presentar un manifest rebutjant el projecte amb nou-centes signatures, i on consideren que no és segur i que redueix les places d'aparcament disponibles.

FEBRER 2022

Obres de millora a la xarxa d'aigua pública a immobles del Pla del Roser i l'Estació

L'Ajuntament va fer unes obres de millora per augmentar la pressió a finques de la part alta dels barris de l'Estació i el Pla del Roser que fins llavors rebien una pressió inferior a la d'altres zones de la vila. Els immobles es troben molt a prop del dipòsit d'aigua. Aquesta proximitat i el poc desnivell feien que la pressió que els usuaris rebien als punts de consum fos molt baixa. Abans d'aquestes obres, alguns veïns i veïnes havien instal·lat bombes per poder disposar de més pressió als seus circuits interns, que deixaran de ser necessàries.

Ja fa uns anys es va fer una actuació al barri de l'Estació que va resoldre aquesta incidència a un primer grup d'habitatges i ja es va preveure el bombat de l'aigua des d'aquest punt fins al Pla del Roser, tot i que perquè això fos possible calia instal·lar un tub nou, procés que es va iniciar al febrer. Les obres han tingut un cost de 20.000 € Més de 70 veïns i veïnes de dos blocs de pisos del Pla del Roser, dels carrers Sant Jordi i Sant Amand es beneficiaran d'aquesta millora.

L'Ajuntament i Noel Alimentària formalitzen la compravenda d'una parcel·la de 12.000 m² al sector industrial de Llaudet

L'Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses i l'empresa garrotxina Noel Alimentària varen formalitzar la compravenda de la parcel·la número 8 del polígon de la Colònia Llaudet, de 12.000 metres quadrats, un 63% dels quals eren propietat de l'Ajuntament.

Amb la compra de la parcel·la per part de Noel se segueix consolidant el sector indústria de la Colònia Llaudet, que en la darrera dècada ha viscut un impuls per recuperar el patrimoni i la importància industrial i posicionar-lo com a un motor econòmic de la vila, la comarca i el territori.

Actualment, s'està rehabilitant una nau de l'antiga fàbrica de les filatures Llaudet per acollir un museu del tèxtil, espais de cotreball i sales de reunions per a ser utilitzades per les empreses implantades al voltant, a més de dotar de places d'aparcament a la colònia. Aquest projecte es cofinançarà amb fons del Projecte d'especialització i competitivitat territorial (PECT) per a la Reactivació del patrimoni industrial.

Millora de la defensa hidràulica de l'Horta

A finals de març es varen iniciar les obres de millora de la defensa hidràulica a la zona de l'Horta, amb la recuperació i allargament de l'espigó situat al marge dret de la llera del Ter, aigües avall del pont Nou, afectat pels episodis meteorològics excepcionals dels darrers anys.

L'avinguda d'aigua durant la tempesta Leslie, l'octubre de 2018, i el temporal Glòria, el gener de 2020, varen malmetre i trencar l'espigó que tenia la funció de defensa. El trencament va provocar la sortida de llera de les aigües del riu i també va impedir el desguàs natural del torrent de Plansesaigües. Les dues confluències varen produir un esvoranc d'uns 2.800 m³ de terra utilitzada per al cultiu. Un cop finalitzat

reparació de l'espigó, començarà una segona fase on es farà la reposició de terra per recuperar la terra d'ús agrícola. Paral·lelament, també es recuperarà la passera que permet travessar el riu en aquell punt i accedir a la Vila Vella.

ABRIL 2022

Arnau Farré guanya els 3DTS l'any del cinquantenari

El desenllaç de la competició va acabar sent dels més renyits i sobtat que es recorden, en una edició en la qual el guanyador podria haver estat secundari tenint en compte les activitats i actes que s'havien preparat per celebrar el 50è aniversari. Pel que fa a la celebració, cal destacar l'emoció de pilots, socis i veïns en general durant la projecció del documental del 50è aniversari dissabte, molts dels quals el varen veure dempeus perquè el Teatre Centre estava ple, l'edició d'un llibre i l'exposició de fotografies, material i motos històriques que va acollir el Palau de l'Abadia.

El santjoaní Eusebi Puigdemunt guanya el XII Certamen Literari Joan Maragall en poesia

Andrea Comajuncosas (Gelida), amb Una família normal, i el santjoaní Eusebi Puigdemunt, amb Passeig en versos lliures, varen ser els guanyadors del XII Certamen Literari Joan Maragall en les categories narrativa i poesia, respectivament. Aquesta ha estat l'edició amb més participants en la categoria d'adults de la trajectòria dels guardons, amb un total de 79 obres sumant les dues modalitats (53 en narrativa i 25 en poesia), amb autors d'arreu dels Països Catalans, i amb deu participants locals o que hi tenen una segona residència. El santjoaní Eusebi Puigdemunt ha guanyat en la categoria de poesia, després d'haver estat finalista l'any 2014 i haver rebut una menció especial just fa deu anys, l'any 2012.

L'aigua i la seva força

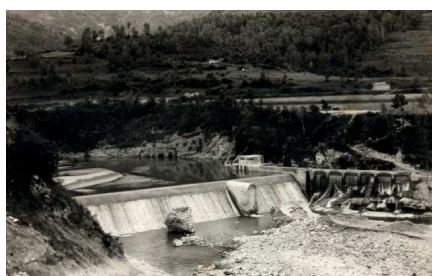
De nou l'aigua serà la protagonista d'aquesta entrega de la secció de l'arxiu. En aquest cas, però, no serà la força de l'aigua desbocada per les pluges, sinó la força de l'aigua aprofitada per la humanitat per les seves necessitats. L'exemple més primigeni de l'ús d'aquesta força són els molins que s'usaven per moldre gra. A la vila en tenim diferents exemples, com el molí petit, el molí gros o el molí de Malatosca, entre d'altres.

La industrialització i la mecanització que es va produir a partir de la segona meitat de S. XIX a Catalunya va transformar els usos dels molins més grans, que van deixar d'utilitzar-se per moldre i van passar a generar força per les fàbriques o per produir electricitat. De nou, a la vila tenim un exemple d'aquesta transformació: el molí gros -el de sota el pont vell- va passar a ser la turbina de la fàbrica Espona. Però no només es van reutilitzar i transformar els antics aprofitaments, sinó que se'n van crear de nous; alguns servien per moure les màquines de la fàbrica i d'altres simplement produïen electricitat. Si el salt alimentava una fàbrica, generava una colònia industrial. Si servia per fer electricitat, no implicava poblament sinó la presa, el canal, la turbina i el desguàs.

Us proposo que comproveu aquesta afirmació de dues maneres:

La primera buscant Sant Joan a Google Maps i resseguint el Ter amunt o avall.

La segona, fer unes passejades pels voltants de la vila resseguint i

observant el riu. Ter avall, una proposta podria ser sortir de la desembocadura de l'Arçamala, passant pels horts, cap al final de la plana, continuant pel cingle de la Roca i la Fibran per tornar per la ruta del Ferro. En aquest tram hi ha dues centrals hidroelèctriques, una de les quals va permetre l'aparició de la colònia de Cal Gat i empreses com Pierre. Ter amunt, des del pont Vell, passar pel Camí Ral cap a la colònia Llaudet, pel pont del Reixach, la central de Can Benet, el pont de Perella i Sant Pau, passant per la nova via verda, i tornar. En aquest tram, molt més llarg, hi ha molts més aprofitaments i només un va generar una colònia, la colònia Llaudet. És

molt recomanable contemplar la presa de Llaudet o l'edifici de la turbina de Can Benet de 1923. Aquesta proposta també es pot fer amb bicicleta.

Suposo que us preguntareu si això és la secció de l'arxiu o un fulletó de promoció turística. Pretén ser la introducció per la propera secció que estarà relacionada amb un tema molt concret de l'aprofitament hidroelèctric -si us fixeu en uns testos que hi ha davant de la central de Can Benet sabreu de què parlaré-, però també és una reivindicació del patrimoni industrial del nostre municipi.

Una falsa malastrugança

Soledat Vilalta i Tomàs Verdaguer

Fa uns dies, em va arribar a casa el número 18 de la revista SJA, de Sant Joan de les Abadesses, i després de llegir el magnífic article d'en Joan Garcia em va cridar l'atenció un detall de la fotografia que l'acompanyava.

Els protagonistes eren la Soledat Vilalta i Pujolar —a qui els santjoanins coneixien com la Ramona de la Pera, en referència al nom popular de casa seva, que en realitat és Can Ramon de la Torre— i el seu home, en Tomàs Verdaguer i Roqué. A ell el varen matar al Soleràs, a les Garrigues, el 1938 i, naturalment, no el vaig poder conèixer; només en sé el que n'explica la revista. D'ella, en canvi, me'n recordo perfectament: l'havia vist moltes vegades sota Can Crehuet, mesurant llet entre marmites i tupins.

També recordo el seu to de veu, que tenia un punt rogallós, com el d'aquelles tietes llunyanes que només veies als enterraments o a les festes assenyalades. No seria just parlar d'ella sense esmentar la mula que gairebé sempre l'acompanyava, amb les sàrries carregades de lleteres. La Soledat, a més de ser la típica dona del poble a qui tothom coneixia, era una imatge que formava ja part del paisatge per a tots els qui la veien passar per la carretera d'Olot: anava asseguda de costat, com una núvia, dalt de l'albarda de la mula, mentre feia ganxet pel camí.

Sovint coneixem de vista persones de qui en sabem ben poca cosa i, encara menys, de les tristeses que tenen guardades en algun racó de la memòria. En Josep i la Maria, els fills d'aquest matrimoni, no s'haurien pogut imaginar mai que el dia que el pare els va dir adéu des del pati del col·legi, seria l'última vegada que el veurien. D'aquella maleïda guerra no en tornaria mai més viu.

Amb els anys, en Josep —també conegut com en Ramon de la Pera— va arribar a ser un bon ciclista, i tots els nens a qui ens agradava la bicicleta volíem ser com ell. Corria patrocinat per Ratafia Bosch. Portava un manillar baix i un canvi de quatre pinyons.

L'envejàvem. Una vegada, durant una cursa amb final a Coll d'Ares, un santjoaní que tenia el seu fill corrent a la mateixa cursa que en Josep Verdaguer, abans del cim on hi havia la meta, va obrir les portes del seu cotxe per frenar-lo, però ni així va poder impedir que el guanyador fos en Josep de Can Ramon de la Pera. Potser aquell dia, quan va alçar els braços, li va dedicar el triomf al seu pare, de qui en aquells moments ni tan sols sabia on l'havien mort i, encara menys, on era enterrat.

El detall de la fotografia que em va cridar l'atenció va ser el silló on seia en Tomàs; m'era familiar. De seguida vaig començar a buscar fotografies de l'època per tot arreu, i finalment en vaig trobar una del meu oncle Salvador Cubí, de Les Llances. Vaig adonar-me que el seient era el mateix, i va ser com si hagués descobert «la cadira de la mort». En aquell moment em va semblar una casualitat molt trista que, durant els anys trenta, dos joves del mateix poble —de cases de pagès veïnes— s'haguessin retratat al mateix estudi d'en Jaume Vergés i que el 1938, també tots dos, morissin d'un tret en aquella guerra a la qual no sabien per què els havien obligat a anar.

Al cap de vuitanta-un anys, els nets, gràcies a la seva perseverança, varen recuperar les restes de l'avi Tomàs. Però en Salvador, que va morir a Sigüenza,

Guadalajara, després d'uns quants anys i sense el consentiment de cap familiar, va ser traslladat a l'infernial mausoleu del Valle de los Caídos, on també hi enterrarien el seu botxí. Per sort, el dictador ja no hi és, però ell encara roman en alguna tèntrica sala de Cuelgamuros amb el seu nom escrit en una paret inhòspita i desolada.

Seria molt injust pensar que aquella butaca de Can Vergés portés cap mena de malastrugança. De la mateixa manera que els metges ni maten ni salven la vida —en tot cas, l'allarguen, el seient del fotògraf no té res a veure amb la sort dels que s'hi varen retratar, que tard o d'hora havien de fer el mateix camí.

A en Salvador Cubí i Solà, que hauria estat el meu oncle, el varen matar abans que jo nasqués. En aquells anys, el padrí encara escollia el nom del seu fillol i, quan la mare va veure en mi una gran semblança amb el seu germà mort a la guerra, va tenir clar que el seu nom havia de continuar.

Pel que sé, el meu padrí Josep no hi va posar cap inconvenient, perquè era un més dels germans que encara l'enyoraven.

Salvador Cubí Solà

L'art i el paisatgisme de Joan Mirambell

Sant Joan de les Abadesses és l'únic municipi que es coneix on Mirambell va fer jardins públics, ara ampliat amb l'obertura dels Jardins de la Puda

Amb motiu de l'obertura pública dels jardins de la Puda, hem demanat al tècnic especialista jardiner i gran coneixedor de Joan Mirambell, Andreu Peralta, que comparteixi la xerrada que va fer sobre la figura del paisatgista i la seva relació amb la nostra vila, amb motiu de la inauguració dels jardins de la torre de la Puda.

Acte d'inauguració dels Jardins de la Puda

Joan Mirambell era una persona molt discreta, que s'aplicava en passar desapercebut. Mai signava cap dibuix, ni plànol, ni tenia cap mena d'interès en que es parlés d'ell. Fins i tot en la seva esquela que va aparèixer als diaris es podia llegir: "per desig exprés del difunt no es va fer públic ni el dia ni l'hora de l'enterrament". Per aquest motiu resulta molt complicat seguir-li la pista.

De totes maneres, en sabem algunes coses gràcies a una entrevista que va concedir a Margarita Aritzeta, amiga de la seva filla M. Antònia, a la revista Serra d'Or, que, evidentment, va demanar que no es publicués fins un any després de la seva mort. I també, al llibre que va escriure la seva dona, Joana Coscujuela, aragonesa, *Continazion*, on recull els records viscuts al costat de Joan Mirambell i on el descriu d'aquesta manera:

"No era mal plantat, ni alt ni baix, moreno i amb els ulls blaus. Com era director de jardins, gairebé sempre treballava a l'aire lliure. Tenia bona presència i aspecte de senyor, s'explicava bé i amb una conversa que donava gust escoltar-lo. De lluny es veia que era home de lletres."

Va néixer un diumenge de carnaval de l'any 1892 en una família benestant de la burgesia tèxtil barcelonina. En acabar el batxillerat i per desig del seu pare, que volia convertir-lo en fabricant, va ingressar a l'Escola Tèxtil de la Unió Industrial. Però de seguit la seva vocació d'artista el va portar cap a l'Escola d'Art de Francesc d'Assís Galí, tot un referent en l'estètica noucentista. Per les seves aules, entre 1906 i 1915, va desfilar un grup d'artistes que pocs anys més tard van convertir-se en la flor i nata del Noucentisme i amb qui Mirambell va fer-hi amistat: Joan Miró, Rafael Benet, Cèsar Martinell, Jaume Mercadé, Llorens Artigas...

En aquesta entrevista a Serra d'Or Mirambell explicava que, en parlar d'art, Galí sempre feia un comentari que resumeix molt bé l'ideari noucentista: "Mireu, tot això és perdre el temps perquè, per artistes que sigueu, el poble i els senyors continuen essent igualment uns insensibles i uns papanates en qüestions d'art. Feu cadires boniques i anells bonics i teixits bonics i llibres bonics i sofàs, això és el que s'ha de fer, plats-i-olles, tot això d'ús diari, que és el que es fica endins". No es tractava d'altra cosa que un intent d'apropar l'art al poble, "fer bell allò útil", que deien els noucentistes.

En aquest temps, Mirambell es dedica al dibuix, la pintura i la il·lustració. En aquest àmbit és reconegut, sobretot, per il·lustrar el segon llibre de poemes de Josep M. de Sagarra *El mal caçador*.

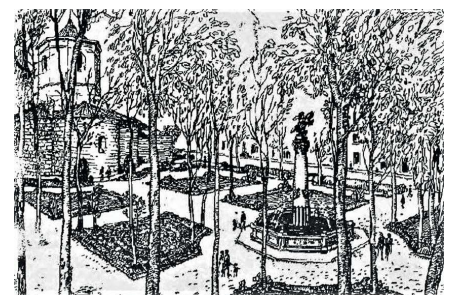
A Can Galí es va despertar el seu interès per la jardineria i el mestre li va recomanar ingressar a la recentment creada Escola Superior dels Bells Oficis (1915), on per primera vegada s'oferien els estudis de jardiner. D'aquesta manera, Mirambell va aconseguir el títol de director de les Arts del Jardí.

A principis dels anys vint, va compaginar la tasca de director de jardins amb la docència i la il·lustració.

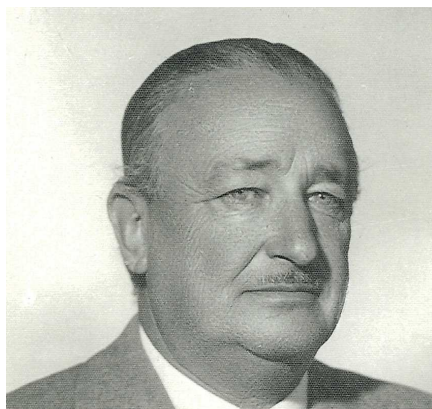
Com a docent va ser professor de Realitzacions a l'Escola Tècnica d'Oficis d'Art (1920-1923) i a l'Escola d'Estiu (1921-1923), va donar classes de dibuix a l'Escola Baixeres (1922-1930) i a l'Escola de S'agaró, un pensionat elitista per un màxim de 50 alumnes, es va encarregar de l'educació artística. A més va impartir cursos i conferències i va escriure sobre jardineria i l'art dels jardins.

Com a il·lustrador, va col·laborar en diferents publicacions artístiques de l'època i va il·lustrar llibres i petits impresos.

A més, encara va tenir temps per realitzar diversos esgrafats en les

Il·lustració idealitzada del projecte de la pl. Clavé (AHMSJA)

Joan Mirambell 1952

façanes dels edificis que projectaven els millors arquitectes noucentistes, com l'edifici d'oficines que Ramon Puig i Gairalt va dissenyar per Felip Colldefors.

Mirambell era un home culte, intel·ligent i vital que participava activament en la vida cultural barcelonina. Va prendre part en penyes, gresques i saraus. Formava part de la famosa tertúlia de la terrassa de l'Hotel Colón. També, l'any 1925, va marxar de safari a l'Alta Gambia, en companyia de Nicolau M. Rubió i Tudurí. Aquestes vivències es recullen en el llibre que va escriure Rubió, *Caceres a l'Àfrica Tropical*.

Amb 40 anys es va casar amb Joanna Coscujuela, a qui doblava l'edat, i va posar fi a aquesta vida dissipada que havia dut fins llavors. Això frustrava les expectatives d'aquesta jove aragonesa que esperava viure al seu costat una vida fascinant de festes i viatges. I no només això, sinó que, a més, es va recloure a casa seva, i en va fer el lloc on rebia i convidava els seus amics artistes. Ella se'n dol així en el seu llibre: *"En fi, s'ha tirat la gran vida de solter i ara ha posat seny, ¡cagüen Cristina!"*

L'enjardinament de la pl. Torres i Bages, obra de Mirambell, en una foto de 1963 (foto E. Esteve).

Com a jardiner, els seus jardins són presents arreu de Catalunya i els seus clients formen part de la burgesia benestant del moment que destinen l'habitatge fonamentalment a segona residència, fruit del desenvolupament de l'estiu.

Els seus projectes respiren els aires de natura domesticada que proposava el noucentisme: equilibri, ordre i harmonia. I les seves arrels són els jardins de la tradició popular, els "jardinets de masia", que diria Joaquim Folch i Torres, amb l'estanyol i el brollador, la pèrgola i l'emparrat, els testos de terracuita i els bancs que donen aquell aspecte endreçat tant al gust dels noucentistes.

Pel que conec, a Sant Joan, és l'únic lloc on trobem Mirambell fent jardineria pública, la resta dels seus projectes arreu de Catalunya són encàrrecs de particulars. A Sant Joan hi té molta feina feta. Hi arriba recomanat per Puig i Cadafalch, que va ser l'encarregat de la restauració del monestir a finals dels anys vint, per tal que dissenyi els jardins que havien d'envoltar l'absis (el jardiner Antoni Vinuesa així li explicà al biòleg santjoaní Xavier López). En aquestes dates entenc que hi fa una primera actuació, a l'esquerra del monestir, on planta l'avet (Abies pinsapo) i el teix.

Posteriorment, una vegada acabada la restauració que hi fa Raimon Duran i Reynals, a finals dels anys cinquanta, Mirambell projecta la remodelació de la plaça de Torres i Bages amb la plantació dels til·lers (*Tilia platyphyllos*).

També, l'any 1927, enjardina la plaça d'Anselm Clavé, urbanitzada per l'arquitecte Jeroni Martorell.

A més, s'encarrega del jardí de la plaça de l'Hospital, avui plaça de Pompeu Fabra. Consta en un expedient que es conserva a l'arxiu on diu "*Mirambell ha proyectado construir un jardín con un paseo central y una fuente o surtidor al final...*" i que segons l'arxiver Jordi Roca, a qui agraeixo haver rebuscat entre la paperassa, "aquesta plaça avui és igual com la va dissenyar sense la font".

A la revista "El Ripollès" de setembre de 1954 es recull una entrevista a l'alcalde d'aleshores Eduard Armengol on segurament fa referència a aquests jardins: "tenemos en proyecto un bonito paseo, que unirà la carretera de Camprodon con el Campo de Deportes Municipal, cuales proyectos (aquest i el de la Plaça Torres i Bages) son obra del Sr. *Mirambell y quedará un conjunto bellissimo*".

Els encàrrecs particulars a Sant Joan venen de la mà de Jaume Espona i de Carmel Casanovas i Riera. El primer, Jaume Espona, és el prototip de client de Joan Mirambell: col·leccionista d'art, mecenes i activista cultural i que forma part de la burgesia més il·lustrada i intel·lectual. Per a l'empresari tèxtil enjardina el terrat del seu àtic de Roger de Llúria a Barcelona, la residència de Torelló (Ca l'Espona) a la dècada dels 40, i a Sant Joan s'encarrega del jardí de la fàbrica (1927) i posteriorment dels voltants del Molí Gros, quan la família decideix convertir-lo en el seu habitatge (1928). I finalment, l'any 1954, dissenya el jardí de la Torre de la Puda, per a Carmel Casanovas. L'encarregat de donar-li forma, sobre els anys seixanta, és el jardiner local Antoni Vinuesa, figura que també caldria recuperar, posar en valor i treure'l de l'anonimat.

Res més, només que respecteu el jardí i sobretot gaudiu-ne.

Jardins de la Puda, amb una incipient vegetació, als anys 50. Foto V. Planesas. Col. Marcel Miquel

En Jaume Dial

En Jaume repassant un mapa des dels Aigualluts, amb l'Aneto al fons

En Jaume Dial, entre moltes altres coses que ha fet per la vila, va ser un dels impulsors d'aquesta revista, creada el 2011, i del seu cap varen sortir-ne moltes idees, articles i fotografies que heu pogut gaudir a les nostres pàgines, a més de tot l'intangible que ell era capaç d'aportar a l'equip de redacció. Tot i la seva discreció, hem cregut convenient dedicar aquestes pàgines a recordar-lo i celebrar-lo.

El primer record que tinc d'en Jaume és de quan jo era un marrec i acompanyava la meua mare a comprar. Assegut en una cadira, els sentia parlar, però no parava gaire atenció. M'atreia més aquella violència permesa i controlada dels ganivets que desapareixien dintre d'una peça de carn, i aquell control de l'eina tan segur, que fa que sembli que la fulla sàpiga distingir la vedella d'un dit humà.

Si m'haguessin dit que algun dia en Jaume i jo hauríem treballat junts, intentant arrancar anècdotes i històries d'algun veí o veïna per escriure un article per la revista que teniu a les mans, no m'ho hauria cregut. Quan ets petit tens la sensació que tres dècades -les que ens separaven- és un període de temps massa llarg per a entendre's amb algú, però en els darrers anys, visitar en Jaume per demanar-li consell o orientació per escriure sobre qualsevol cosa en què fos necessària una mica de perspectiva, s'havia convertit en una rutina. La Montse em veia entrar amb alguna llibreta i bolígraf, i poca cosa més li havia de dir, de seguida cridava en Jaume i em feia passar a la rebotiga.

Mai ens havíem trobat fora de l'àmbit de la revista, ni per fer un cafè. No sé ni si en prenia. No recordo que parléssim mai de quasi res més que no fos d'algun article, o d'alguna foto que el pogués il·lustrar o alguna idea

que podríem tractar. Però quan va faltar, vaig tenir la sensació d'haver perdut alguna cosa més que això.

He volgut començar explicant això, perquè se'm feia molt complicat escriure sobre en Jaume. Fins i tot, aquell dia d'agost, vaig penjar un text de comiat a les xarxes i després em vaig sentir culpable d'haver-ho fet, d'haver-li dit 'amic' i plorar-lo sense conèixer-lo molt. Sé, per la meua pròpia experiència, que la gent que el coneixia l'apreciava i, així i tot, en sabia ben poc d'ell.

En Jaume era un home de família, i potser molts el recordeu marxant o arribant d'alguna excursió amb la Montse i la Grisella. La feina, les responsabilitats i els maldecaps d'un negoci propi deixen poc temps lliure, però en Jaume el sabia aprofitar amb els de casa, anant a caçar orquídiades amb el seu objectiu, caminant pels voltants de la vila o veient món. N'hi ha menys que coneixien altres facetes

seves, causes o aspectes de la nostra història local recent que tenen la seva empremta.

És per aquest motiu que vaig pensar que la millor manera de fer-li un esbós era escoltant dos amics recordant coses d'ell -en Josep Santanach i en Jordi Canelles-, amb qui vam compartir un cafè un matí de febrer.

En Josep i en Jaume es varen conèixer arran de l'escoltisme, quan tenien 16 o 17 anys. El que els va unir va ser la muntanya, però les inquietuds compartides que varen descobrir després varen forjar una amistat única. Vivien el final del franquisme i s'hi varen "involucrar fort", recorda en Josep. Junts van organitzar bastants actes polítics clandestins: "La gent es podia pensar que hi havia un gran moviment, però érem ben pocs", assegura rient. Havien fet pintades, havien fet ràpel al pont del Roser per dibuixar una bandera catalana, havien col·laborat amb la Marxa de la Llibertat per reclamar llibertats bàsiques, i havien reunit prop de deu persones al Consell Popular de Cultura Catalana. Accions avui en dia senzilles, tot i que llavors eren temeràries per les conseqüències que podia tenir ser enxampat.

L'acció més sonada va ser quan els dos adolescents maquinaren per fer "una moguda forta" cap al 73 o 74. Amb cola de peix i una impremta improvisada van fer tres-centes còpies d'un fulletó que reivindicava els drets i llibertats, amb l'objectiu d'escampar-les pel poble. Van quedar a les dues de la nit: "Ell anava conduint amb la furgoneta i jo anava darrere tirant els papers per la finestra". L'endemà, quan en Josep va passar per davant de Can Dial, en Jaume li va fer gestos convidant-lo a la rebotiga. Encara recorda la conversa:

-Òstia, l'hem feta grossa...

-Per què?

-Aquest matí han vingut unes dones de guàrdies civils i diu que el cabo els ha despertat a tots a les quatre del matí amb crits que havien arribat els terroristes i els ha fet recollir tots els

En Jaume, la Montse i la Grisel·la

papers. Diu que quan els trobin, els buidaran un carregador!

Allò no els va fer tirar enrere en les seves conviccions, però sí que van acordar estar uns quants dies sense actuar. Un 11 de setembre, quan Franco ja havia mort, però encara hi havia molts partits considerats il·legals, també van col·laborar en l'organització de la primera manifestació al poble, que va reunir prop de quinze vehicles. Quan els dos varen anar a tancar el cotxe d'en Josep, el cabo i un altre guàrdia civil els esperaven.

Tot i les coaccions violentes i les amenaces que varen rebre, van aconseguir treure-se'ls de sobre sense confessar. "A ti [referint-se a en Josep] te tengo fichado como número 2 de los terroristas separatistas en la comarca, y a ti [dirigint-se a en Jaume], ya te lo contaré otro rato", va dir l'agent abans de marxar. En Josep recorda aquella conversa tensa, i també la reacció i el sentit de l'humor d'en Jaume, que de seguida que van quedar sols i encara tremolosos, va dir: "Ha anat de ben poc... Saps que m'ha quedat la curiositat de qui deu ser el número 1?". En Josep no pot evitar posar-se a riure, tot i que deu haver repetit l'anècdota no pas poques vegades.

Amb en Jordi Canelles els va unir l'activisme quan va decidir canviar els projectes que tenia engegats com a

dissenyador a Barcelona per fer-se càrrec de la impremta Baronal. Recorda especialment la reivindicació del tren, que compartien amb en Valentí Tenas i en Toni Puig, entre d'altres. Tot i que venia de la ciutat, les qüestions més polítiques les va viure en la immediatesa del poble, i amb en Jaume com a catalitzador: "Ell va fer de pont. No sé si era perquè érem veïns, però ell em va donar aquesta visió social".

En Josep hi està d'acord. Ell també sentia la música dels nous temps més alta quan es movia amb la gent del Seminari a Vic o a Barcelona, tanmateix, "on més la vivia era quan arribava al poble i en parlava amb en Jaume. Eren debats molt més directes, planers i amb humilitat". Ells dos havien passejat molts dies fins a les dues o les tres, parlant i discutint pels carrers de la Vila Vella. "Ves a saber què devien pensar la gent...", diu en Josep.

"Era molt bon pensador, una mena de filòsof", apunta en Jordi. "En totes les coses que vaig fer públiques o socials, sempre hi era disposat a aportar un enriquiment, perquè tenia una visió, entre possibilista i crítica, que et feia rectificar coses, però sense enfrontar-se mai amb tu. Et feia seguir un camí que potser no era el que havies pensat, però acabava sent el més possible i més ben fonamentat".

Tot i que participava de tot i amb molta influència, “no el veuries mai penjant-se medalles”, assegura en Josep. El protagonisme el tenia treballant, tenia un do, coincideixen els dos amics. En Jordi recorda com a més de la seva manera de pensar, també era molt manetes: “Qualsevol cosa que li proposessis, ell ho podia fer. A vegades començàvem una cosa junts, i l’endemà ell ja ho havia acabat”.

En Josep explica que, aficionats a la fotografia com eren, van muntar un estudi i es revelaven les seves pel·lícules. Una vegada varen voler revelar una foto mural, tan gran com la pissarra del bar on m’ho explica: “Com que no hi havia cap cubeta tan gran, va posar el líquid revelador en una canal de teulada i amb un bastó al mig, va fer com un rodet per anar passant la pel·lícula fotogràfica, comptant el temps que estava a dins i fent passar a poc a poc tot el paper”. “I una vegada vam fer una placa solar”, afegeix en Jordi, encara sorprès perquè va funcionar i tot.

Entre els dos miren de no deixar-se res: la pintura, la seva habilitat per escriure, els ginys i mecanismes... Sovint les seves habilitats i capacitats es barrejaven allà on hi posava els peus, com en l’Associació de Veïns de la Vila Vella, o al teatre, on ell feia el paper d’enllaç amb mossèn Martí i hi arribava a acords quan era necessari. Però no només això: aprofitant els seus estudis en electricitat, va

dissenyar la infraestructura de llums, va elaborar decorats, i també va fer guions i diàlegs. “No és fàcil, i ell feia enraonar els personatges, era com un personatge del renaixement”, explica en Jordi.

“Com un Davinci, anava a dir”, afirma en Josep, que afegeix: “Jo venia de fer tres anys de filosofia i cinc de teologia, i estava entrenat a argumentar, i quan discutíem, era com si ho fes amb algú amb coneixements superiors als que m’havien ensenyat. Pensava, ‘carai, d’on ho has tret això?’ Aquest era en Jaume”.

Discutint pels carrers amb en Josep, tornant de fer una acció política o acabant un muntatge al teatre podien fer-se les tres o les quatre de la matinada, però mai va descuidar la feina. En Jordi recorda com a les sis del matí el seu pare ja el llevava: “Jo que era veí sentia la persiana - BRRUUUUM- [fa el soroll], i se l’enduia cap al matadero, i jo pensava: ‘només porta dues hores dormint!’”.

En segon pla, però com a motor pensant, en Jaume va continuar lligat als ideals progressistes amb l’arribada de la democràcia. En Jordi recorda com la majoria dels eslògans de les campanyes de les esquerres eren seus: “Tu venies amb anàlisis i idees i ell, de cop, que havia estat callat, deia tres paraules. PUM! Eren les que sortien”. Tampoc en aquesta època va voler posar-se mai davant i tenir visibilitat, perquè era discret i no volia fer aquest paper, però també perquè tenia una botiga.

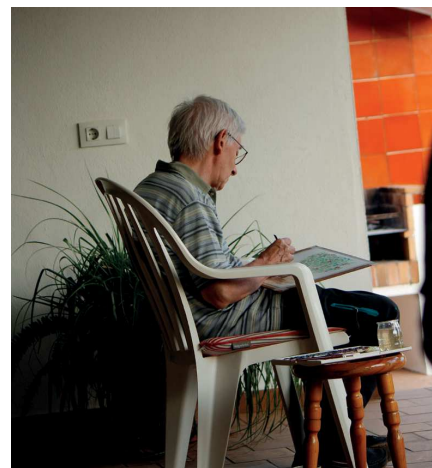
Darrere del taulell també hi va aplicar el seu art i astúcia. Ara no hi ha carnisseria que no n’ofereixi, però, fa trenta anys, es feia estrany comprar un bistec arrebossat i pagar una mica més, si t’ho podies fer a casa, i ell va ser dels primers a elaborar producte, més enllà de vendre carn. “Recordo parlar-ne i ell ho argumentava i era del tot lògic. Ara ho fa tothom, però tot és fàcil quan està inventat”, diu en Josep, recalcant que va ser un dels pioners de la zona. Algunes de les seves receptes, com les brotxetes

quadrades de nou ingredients, encara les venen els seus successors a Can Dial.

“Què hauria estat diferent, al poble, sense en Jaume?”, els demano. “Dir que una cosa és gràcies a ell, no seria capaç de dir-ho, però moltes haurien estat diferents. Ell, en comptes de fer una paret amb totxanes, hauria anat posant sorra, i sorra, i sorra, fins a aconseguir una paret molt millor”, explica en Josep. “Era una formigueta. Si sumes tot el que va fer, et surt un edifici magnífic”.

I no només destaquen el que feia, sinó com ho feia. La seva ironia i el seu sentit de l’humor impregnaven tot allò a què se sumava. Si la tensió d’una reunió o una discussió ho requeria, sabia quan tocava trencar la dinàmica, i era capaç de treure a passejar el seu caràcter més divertit, executant un joc de paraules o algun altre giny còmic, teixint un ambient molt més propici per treballar o arribar a consensos. “L’associació de la Vila Vella, per exemple, no hauria tingut aquell caire tan festiu”, apunten.

La seva implicació i interès en tot allò que tenia a veure amb la vila, el va portar a formar part d’entitats i moviments, però sempre amb aquella qualitat d’aquell que no fa sinó allò que convé de fer, de qui no diu sinó allò que convé de dir, que sap callar allò que li ha estat confiat. “Tant de bo el poble estigués ple de Jaumes, homes fidels, formats i amb una cultura excepcional. No crec que el pugui oblidar mai”, conclou en Jordi.

En Jaume pintant aquarel·les a Menorca

Una nova mirada al llenguatge matemàtic

Tot partint d'una formació inicial a càrrec de dos mestres de l'escola Els Estanys de Sils (formació.mat) hem vist la necessitat d'incorporar una sèrie de canvis que suposen una nova aposta en el treball del llenguatge matemàtic. No es tracta d'un projecte fàcil, ja que tant el professorat com les famílies estem acostumats a treballar les matemàtiques de la manera com nosaltres ho hem après i fer aquest canvi està tenint les seves dificultats. Però cal adaptar-nos a la manera d'aprendre de l'alumnat, a la lògica i als aspectes que la neurociència ens està aportant.

L'objectiu de l'aprenentatge de qualsevol contingut ha de ser saber aplicar-lo en un problema real. La base del treball de les matemàtiques és la resolució de problemes/reptes.

A partir d'aquí hi ha uns aspectes claus en aquesta nova metodologia:

- CONTEXTUALITZACIÓ DELS APRENENTATGES: cal partir de situacions reals, de manera que l'alumnat s'adoni de la utilitat dels diferents aprenentatges. Ha de ser, per tant, un aprenentatge significatiu i funcional.

- CAL COMPRENDRE ELS CONCEPTES per poder-los aplicar en situacions reals. Per aquest motiu són peces clau la vivenciació (activitats realitzades amb el propi cos) i la manipulació (incorporem a l'aula diferent material manipulable que permet treballar, repassar i comprendre diferents conceptes i continguts matemàtics: laboratori de matemàtiques).

- DESENVOLUPEM LES DIMENSIONS MATEMÀTIQUES a través d'activitats cada vegada més competencials: resolució de problemes, connexions, raonament, comunicació i representació. Aquest tipus d'activitats també s'incorporen a l'avaluació.

- UN COP ENTENEM ELS CONCEPTES i els hem treballat de manera manipulativa, passem a la REPRESENTACIÓ GRÀFICA i la REPRESENTACIÓ SIMBÒLICA. En la majoria d'activitats fem una posada en comú de com hem arribat a la solució. Per entendre, és important saber explicar el camí que hem seguit.

- EL TREBALL DEL CÀLCUL: hem fet canvis també en la manera de treballar ELS ALGORITMES DE LES OPERACIONS tot aportant a l'alumnat diferents estratègies que potencien el desenvolupament del càlcul mental.

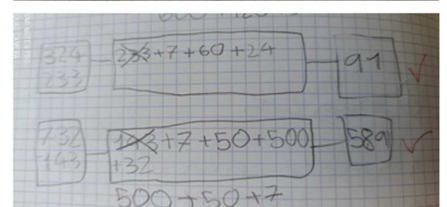
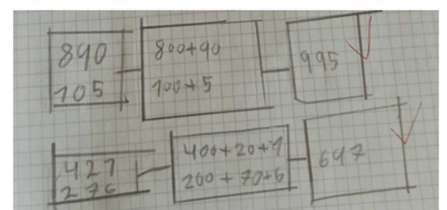
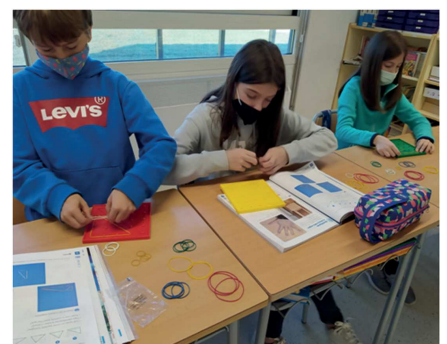
- També HEM SEQÜENCIAT ELS CONTINGUTS de les diferents etapes i cicles per tal de coordinar de manera coherent tot el treball matemàtic.

- AVALUACIÓ: l'avaluació ha de ser coherent amb la manera de treballar, per tant, si les activitats són competencials l'avaluació cal que també sigui competencial. Hem

introduït altres maneres d'avaluar com l'autoavaluació, la coavaluació i l'ús de rúbriques.

El treball desenvolupat fins ara ens ha portat a modificar sobretot la metodologia a l'hora de treballar l'àmbit matemàtic, així com adaptar-nos tots plegats (professorat, alumnat i, fins i tot, famílies) a una nova manera d'entendre el llenguatge matemàtic, molt més coherent i competencial.

Es tracta, per tant, d'anar avançant entre totes i tots cap a una millora de l'ensenyament i l'aprenentatge. BONA FEINA!

Canvis menuts, però importants

Aquest any, des de la Llar d'Infants seguim treballant per fer una escola més sostenible i inculcar els valors als infants. En aquest sentit, ja fa uns anys que vam aconseguir el distintiu d'Escola Verda. Aquest distintiu no hauria estat possible sense la col·laboració de tota la comunitat educativa: infants, famílies, equip educatiu, AFA i Ajuntament.

Al llarg de cada curs el nostre compromís és repensar i revisar el nostre dia a dia per fer cada vegada un projecte d'Escola Verda més respectuós amb el nostre entorn, introduint millores. Algú pot pensar que són intervencions menors, però aquí a la Llar d'Infants, gairebé tot és petit i, tot i això, té una gran repercussió. Pensem que si tots posem el nostre granet de sorra per aquest planeta que ens acull, el canvi pot ser molt gran per al futur dels infants.

A la carta als Reis d'aquest any hi vam escriure:

Tovallons de roba per l'hora de berenar, bosses de roba per anar a buscar el pa i un espremedor de taronges.

Ens devíem portar molt i molt bé perquè la nostra sorpresa quan vam obrir la llar d'infants el dia 7 de gener va ser que ens havien portat tot el que havíem demanat a la nostra carta. Amb tot això, quines millores hem fet?

Tovallons de roba: una educadora de l'escola, la M. Rosa, amb roba

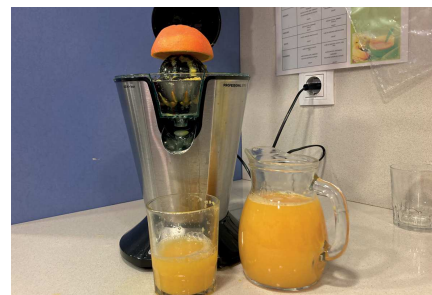
reutilitzada d'estovalles velles, ha confeccionat uns tovallons per als àpats de berenar. Fins ara, fèiem servir tovallons de paper i vam pensar que millor si podíem fer servir tovallons de roba que es poden rentar i reutilitzar diàriament. Amb aquesta acció col·laborem amb l'estalvi de paper.

Bosses de roba per al pa: tots els dilluns i tots els divendres, un dels forns de la vila ens porta el pa per berenar a l'escola. Fins ara, el forner ens el portava amb una bossa de plàstic (en total, dues a la setmana). Vam demanar la col·laboració de l'AFA per si podien comprar-ne de roba i d'aquesta manera contribuir a l'estalvi de bosses de plàstic. Els Reis ens van deixar quatre fantàstiques bosses que ens van confeccionar el grup de dones de Patchwork.

Espremedor de taronges: un dia a la setmana per berenar els infants beuen suc de taronja. Fins ara aquest suc era envasat, però a partir del segon trimestre el suc que prenen és natural, ja que els Reis d'Orient, amb col·laboració de l'Ajuntament, ens han portat un espremedor i des de l'escola podem fer el suc amb taronges naturals. Un suc molt més saludable, que agrada molt més als infants i que és més sostenible.

Amb la il·lusió de seguir cada dia repensant les nostres accions quotidianes i amb la col·laboració de tota la comunitat educativa, seguim caminant junts cap a una Llar d'Infants cada dia més verda.

MAGDA, M. ROSA, VERO I NÚRIA (equip educatiu Llar d'Infants Municipal El Molí Petit)

ALIMENTACIÓ

BON PROFIT	657 941 931
CARNISSERIA CLAVÉ	972 720 085
CARNISSERIA MARC COMA	972 722 094
CARNISSERIA MARIA	600 673 244
CASA TATXÉ	972 720 016
CERVESA MINERA	619 473 188
COMERCIAL TARRÉ	972 720 130
FORN MIKI	972 720 371
FORN SANT JOAN	602 021 154
FRUITERIA LA PARADA	686 630 407
FRUITES I VERDURES RIPOLLÉS	661 134 802
LA FOLCRÀ	610 383 957
PASTISSERIA SALVAT	972 720 038
PEIXATERIA SANT JOAN	637 403 393
PESCA SALADA ANNA	972 722 191
SUPERMERCAT CA L'IRENE	972 720 267
SUPERMERCAT CHARTER	972 722 172

ALLOTJAMENT

ALBERG RUTA DEL FERRO	972 720 495
CÀMPING ABADESSES	630 143 606
HOTELET DE SANT JOAN	872 599 699
MASOVERIA SERRAT DE LA TEIA	653 681 636
TURISME RURAL EL REIXAC	972 720 373
TURISME RURAL EL SERRADAL	626 008 098
TURISME RURAL LA BATLLIA	619 147 840
TURISME RURAL LA CASETA	619 513 809

BARS I RESTAURANTS

BAR CENTRE	972 720 028
BAR CLAVÉ	660 385 372
BAR KAN DITJOUS	696 632 856
BAR LA RODONA	972 720 078
BAR NERVIS	972 721 065
BAR PERET	972 721 001
CAFETERIA ABADIA	661 313 481
PIZZA METROPOLITAN	972 722 195
PIZZERIA 1900	972 720 525
RESTAURANT CASANOSTRA	972 721 287
RESTAURANT LA RUTA DEL FERRO	972 720 216
RESTAURANT MAS LES FEIXES	647 655 430

ROBA I COMPLEMENTS

CORTITROS	608 286 472
FRANCESCA	972 720 534
MERCERIA BENÍNTIM	972 722 291
MONTSE MODA	972 720 110
ONIX MODA	972 721 088
XERINOLA	972 721 215

SALUT I ESTÈTICA

CENTRE KAIROS	972 722 100
CLÍNICA DENTAL RICARDO ALANIZ	972 722 208
CLÍNICA DENTAL SANT JOAN	636 745 288
CLÍNICA VETERINARIA PIRINEU	972 721 111
ESTÈTICA MB	620 549 077
FARMÀCIA GEMMA CAMPRUBÍ	972 722 226
FARMÀCIA M. ROSA SUNYER	972 720 154
FISIOTERÀPIA-HIDROTERÀPIA	628 001 036
FLOR DE LIS	972 723 129
MENTCOS	608 440 004
NEUS ESTÈTICA	639 382 389
PERRUQUERIA ESTIL ESTER	607 555 513
PERRUQUERIA FINA I MONTSE	972 720 112
PERRUQUERIA MARIA	972 720 827
PERRUQUERIA REFLEXE	630 410 517
PERRUQUERIA SÒNIA	972 722 064
TOT FISIO ST. JOAN	972 721 337

SERVEIS

ADM. DE LOTERIA SANT JOAN	972 720 340
ALBERT COLL RIERA	607 771 306
APARELLADOR MARC BUSQUETS	696 929 041
AUTO MOTOR SANT JOAN SL	972 722 096
BARBARROC CREATIONS	618 705 223
BARTRINA CARBÓ ASSOCIATS	972 721 138
COMERCIAL PIRENE	972 720 935
DIR SANT JOAN	972 720 913
EDR EVENTS	649 274 736
ESTANC TARRÉ	972 720 713
FLORISTERIA EL PONT VELL	972 720 146
FLORS L'HEURA	972 720 569
IMPREMTA GARRIGA	972 720 043
MARFRE ASSEGUANCES	972 720 712
NOVALLUM	972 720 450
ÒPTICA I FOTOGRAFIA SERRAT	972 720 291
PLANET TRIAL	658 128 864
RADIO BOSCH	972 720 133
RELOTGERIA CASADEMUNT	972 720 132
RELOTGERIA ROQUÉ	972 720 205
RIPOLLÉS ASSESSORS	972 701 385
SUMINISTRES FERMAC	972 720 540

Diputació de Girona

AJUNTAMENT DE
LA BARÇAL
VIAL DE SANT
JOAN DE LES
ABADESSES

JO COMPRO A
SANT JOAN

Dóna vida al teu poble!

SANT
JOAN
& CO
MERCÈ

*Dóna
Vida
al teu
poble!*

